

Fra Grønland til gaden

En undersøgelse om migration
mellem Grønland og Danmark

Mille Schiermacher

2020

Fra Grønland til gaden

En undersøgelse om migration
mellem Grønland og Danmark

Mille Schiermacher

2020

Tak

En lang række aktører har medvirket til at gøre rapporten mulig ved at give adgang til dataindsamling og hjælpe med uddeling af de anvendte spørgeskemaer. En stor tak for nedenstående for jeres bidrag.

I Grønland

Kofoeds Skole, Nuuk
Frelsens Hær, Nuuk
Herberget Kialaarfik
No Ini
Kriminalforsorgen

I Danmark

Kofoeds Skoles afdelinger i København, Aarhus og Aalborg
De Grønlandske Huse i København, Odense, Aarhus og Aalborg
Hjemløseenheden i København
SAND
Reden i København, Odense og Aarhus
Forsorgshjemmet Solvang
Herbergscentret Sundholm
Odense Kommune
Vejle Kommune
Aarhus Kommune
Esbjerg Kommune/Oqqumut
Kirkens Korshær i Vejle og Aarhus
Foreningen Grønlandske børn i Aarhus

En særlig tak til de informanter både i Grønland og i Danmark, der har givet indblik i deres livssituation og medvirket i interviews og samtaler om deres bekymringer og håb for fremtiden.

Cafe'
Kialaartik

Indhold

1. Indledning	6
1.1 Formål med undersøgelsen	
1.2 Metode	
2. Situationen i Grønland	10
2.1 Resultater fra spørgeskema Grønland	
2.2 Migrationsbevægelser internt i Grønland	
2.3 Vilkår og push-faktorer i Grønland	
2.4 Boligsituationen	
3. Årsager til migration	18
3.1 Overvejelser om flytning	
3.2 Gruppen der rejser frem og tilbage	
3.3 Hvem bliver i Grønland	
3.4 Forestillingen om Danmark	
4. Livet i Danmark	24
4.1 Resultater fra spørgeskema i Danmark	
4.2 Hvor i Grønland kommer de fra?	
4.3 Sammenhæng mellem grønlandske og danske regioner	
4.4 Hvordan tilværelsen i Danmark former sig	
4.5 Regionale forskelle	
5. Manglende strategi for livet i Danmark	28
5.1 Betydningen af forberedelse	
5.2 Boligproblematikken	
5.3 Arbejdssituationen	
6. Fremtidsperspektiv	38
6.1 Tanker om at være flyttet	
6.2 Hvem vil tilbage til Grønland?	
6.3 Hvem vil blive i Danmark?	
7. Konklusion	40
8. anbefalinger	42
8.1 Anbefalinger til tiltag i Grønland	
8.2 Anbefalinger til tiltag i Danmark	
9. Grønlandsk Resumé	46
Naalisagaq	
10. Litteratur	52

1. Indledning

1.1 Formål med undersøgelsen

Denne undersøgelse har til formål at se nærmere på migrationen mellem Grønland og Danmark med fokus på den sårbare del af befolkningen.

Der er fri bevægelighed mellem Grønland og Danmark. Grønlændere er danske statsborgere, og alle både grønlandere og danskere kan frit sætte sig ind i en flyver og rejse de 4.000 km over Atlanten, som binder Rigsfællesskabet sammen.

„I forhold til befolkningens størrelse er omfanget af flytninger i Grønland betydeligt og har stor indflydelse på befolkningens sammensætning. De fleste migranter er borgere i Rigsfællesskabet, der rejser fra Grønland til Danmark eller vice versa. Behovet for tilkaldt arbejdskraft indebærer, at udvandring fra den udenlandskfødte del af befolkningen løbende skal erstattes med indvandrede. Over en periode er nettoudvandringen i balance, hvilket ikke er tilfældet for den grønlandskfødte del af befolkningen. I gennemsnit er 370 nettoudvandret hvert år de sidste 10 år.“

(Grønlands Statistik, 2020)

På samme måde som andre steder i verden er der en migrationsbevægelse mellem Grønland og Danmark, der tager udgangspunkt i drømmen om noget andet og noget bedre. I visse tilfælde lykkes det ikke at konvertere de fordele, der hører til statsborgerskabet. Selv om det omvendte måske er tiltænkt, er der mange forhold, der står i vejen for en succesfuld migration inden for Rigsfællesskabet, især når det drejer sig om den mere udsatte del af befolkningen.

I 1970–80'erne bragte grønlandske medier en række artikler om flytninger, der beskrev situationer med ringe forberedelse fra begge landes side, med det resultat at mange unge tilflyttere risikerede at blive udsat (AG 114. 1974, 121. 1981). Debatten blev genoptaget i 00'erne og 10'erne, hvor en række rapporter og undersøgelser (RSU 2016 & 2014, SFI 2015 & 2011, IMF 2015, CKA 2006, Socialministeriet 2003, Togeby 2002) påviste, at mødet med Danmark kan være meget udfordrende for en stor minoritet af grønlandere.

På trods af opmærksomhed på problematikken er situationen fortsat den samme. For andelen, der rejser til Danmark uden at medbringe resurser, ender migrationen ofte problematisk.

„Det er hårdt. Alt det der med at prøve at få hjælp og prøve at få et sted at bo... det er meget hårdt, hvis man ikke kan dansk. Hvis man ikke kan ordentligt dansk, så kan man hurtigt komme helt dernel og blive ligeglad. Og der er mange af dem, der bare har gjort sådan, kan jeg se. Ja, de mister deres drømme i systemet, fordi det er så hårdt for dem at flytte.“

(Kvinde, 59 år)

Initiativet til denne undersøgelse kommer fra Kofoeds Skole, der arbejder med udsatte grønlandere i både Grønland og Danmark. Et af de oprindelige formål med at etablere Kofoeds Skole i Nuuk var at medvirke til at forebygge udvandring fra Grønland pga. af sociale vilkår. Undersøgelsen er derfor foretaget på baggrund af et ønske om en større forståelse af, hvilke årsagsvirkninger der ligger til grund for, at en gruppe af

grønlandere rejser fra Grønland med udgangspunkt i håbet om en anden tilværelse, men ender i social udsathed i Danmark. Med baggrund i de indsamlede data og analyse af problemstillingen om udvandring vil undersøgelsen forsøge at pege på handlemuligheder og initiativer, som kan afhjælpe problematikken.

Undersøgelsen og denne rapport er udarbejdet af antropolog Mille Schiermacher for Kofoeds Skole.

Arbejdet har været bistået af en følgegruppe bestående af:

Steven Arnfjord, afdelingsleder, Institut for Samfund, Økonomi & Journalistik, Grønlands Universitet

Else Christensen, tidligere seniorforsker ved SFI

Robert Olsen, forstander, Kofoeds Skole

Kjeld Stigsen, ekstern konsulent, VILLUM FONDEN

1.2 Metode

Grundlaget for datasættet er spørgeskemaer, interviews, uformelle samtaler og observationer i felten, eksempelvis deltagelse i suppekøkken for hjemløse i Nuuk, samtaler over værkstedsaktiviteter på Kofoeds Skole i Nuuk, København og Århus, besøg på herberg og væresteder i Nuuk og rundt i Danmark samt observationer efter tegn på overnatning i opgange i husblokke. Der har været et ønske om at bringe informanternes egne oplevelser og stemmer frem, der er derfor brugt meget tid på samvær og samtaler i felten. Dataindsamlingen og feltarbejdet blandt informanterne har haft en varighed af seks måneder i perioden fra september 2019 – marts 2020.

Informanterne er valgt ud fra et praktisk princip om, at dem, der medvirker, er dem, som har haft mulighed og lyst til at gøre brug af deres stemme i undersøgelsen. Målgruppen af informanter er derfor statistisk set ikke fuldt dækkende, da den ikke er repræsentativ for grønlandere i målgruppen. Målgruppen af informanter har alle tilknytning enten til en privat aktør eller et kommunalt tilbud i Grønland eller Danmark, og de er derved defineret som tilhørende den sårbare del af befolkningen i og med, at de har opsøgt en aktør som eksempelvis et værested, herberg eller suppekøkken i forbindelse med deres sociale situation.

Datasættet bygger på besvarelser fra 128 udfyldte spørgeskemaer, henholdsvis 44 indsamlet i Grønland og 84 i Danmark, samt en række interviews i begge lande. Dataene indeholder 14 optagede formelle interviews af længere varighed. Dertil samtaler og uformelle interviews med ca. 30 andre personer. Samtaler og interviews er foregået på dansk.

Mange af informanterne er fulgt over en længere periode med gentagende samtaler, så udviklingen i deres situation har kunne følges. Skemaerne er udleveret på både grønlandsk og dansk, så informanterne selv har kunnet bestemme, hvilket sprog de foretrak. Spørgeskemaerne er udfyldt af informanterne selv; i enkelte tilfælde i samtale med ansatte i en NGO eller kommunale tilbud.

Gældende for hele undersøgelsen er, at grafer og statistikker er dannet ud fra de svar, der er givet i undersøgelsen. I spørgeskemaerne har det været muligt at sætte kryds ved flere svarmuligheder. Man kan eksempelvis angive både at bo på herberg og overnatte hos bekendte. Derfor vil mange af graferne overstige 100%, da graferne er bygget på flere svarmuligheder.

Udover den tætte tilknytning i Rigsfællesskabet, der gør en migrationsbevægelse mere mulig, synes push and pull-effekten at være særdeles meget i spil, forstået således at der er faktorer både i Grønland, der „skubber“ folk til at rejse, og forhold i Danmark,

der tiltrækker folk til at søge dertil. For at få et mere detaljeret indblik i samspillet mellem begge lande bygger denne undersøgelse derfor både på data indsamlet i Grønland og i Danmark.

Fakta

Push and Pull er det begreb, der bruges inden for migrationsforskning til at beskrive de mekanismer, der forårsager en migrationsbevægelse ved henholdsvis vilkår, der skubber væk fra et land, og muligheder, der trækker i retning af andet land.

I Danmark er der afsøgt den bredest mulige geografiske dækning i indsamling af data i de byer, hvor der bor flest grønlandere.¹

Dataindsamlingen i Grønland er koncentreret om Nuuk og enkelte besvarelser fra Sydgrønland, der var en den eneste anden region, der meldte tilbage på spørgeskemaet, som danner grundlag for den kvalitative del af undersøgelsen. Der er gjort forsøg på at få en bredere repræsentation i Grønland, men ved de henvendelser, der er sendt, er der enten takket nej til at deltage eller ikke vendt tilbage på henvendelsen.

Covid-19-situationen resulterede i aflysninger af planlagte rejseaktiviteter, som påvirkede dataindsamling i både Danmark og Grønland.

¹ Grundet personaleressourcer, covid-19 situationen mm. er der ikke indsamlet data direkte på de tre herberg i landet, der har flest grønlandske beboere: Sundholm i København, St. Dannesbo i Odense og Svenstrupgård i Aalborg. Dog har enkelte beboere med ophold på disse herberg svaret på spørgeskemaer hos andre tilbud. Det delvise fravær af disse herberg i rapporten medfører, at dele af de mest belastede miljøer blandt udsatte grønlandere i Danmark ikke er repræsenteret i denne undersøgelse.

2. Situationen i Grønland

2.1 Resultater fra spørgeskema Grønland

Informanternes sammensætning

Antal besvarelser: 44.

Ud af de 44 besvarelser er 25 (57%) udfyldt på grønlandsk. De resterende 19 (43%) er udfyldt på dansk.

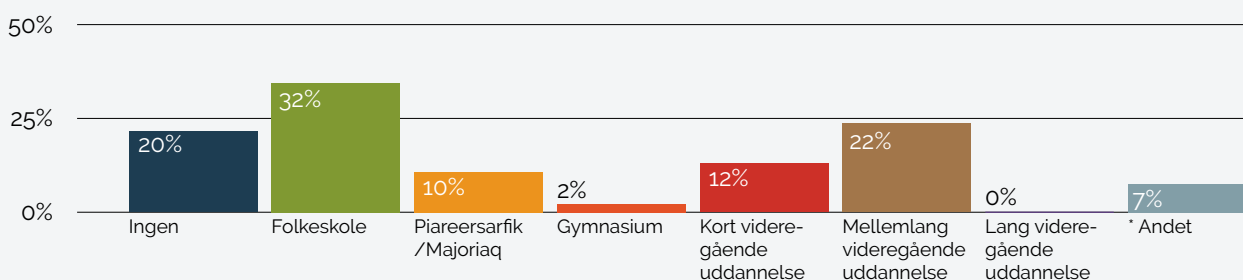
Kønsfordeling i besvarelserne består af 28 mænd (64%), og 9 (20%) kvinder. De resterende 7 personer (16%) har valgt ikke at angive deres køn.

Informanterne er i alderen 18–75 år. To tredjedele af kvinderne er over 50 år, mens mændene fordeler sig mere jævnt over alle aldre.

Uddannelsesniveau: 20% har ikke gennemført folkeskolen, 32% har folkeskole som seneste afsluttede uddannelse. Det svarer til, at halvdelen (52%) af informanterne har ingen eller folkeskole som eneste uddannelsesbaggrund.

Uddannelsesbaggrund

Senest gennemførte uddannelsesniveau hos informanterne i Grønland

Note til * under svarmuligheden Andet har informanterne eksempelvis oplyst opkvalificerende kurser m.v

Uddannelsesniveauet kan i samspil med andre faktorer være en indikator på social udsathed. Mangel på en kompetencegivende uddannelse er også et af nedslagspunkterne i SFI-rapporten *Grønlændere i Danmark. En registerbaseret kortlægning* fra 2015, der belyser levevilkår for udsatte grønlændere i Danmark. Besvarelserne i denne undersøgelse viser da også, at halvdelen af dem, der ikke har gennemført folkeskolen, nu er på socialhjælp, hvilket understreger, at der kan være sammenhæng mellem uddannelsesniveau og livsvilkår.

For dem, der har været anbragt i pleje som børn, er tallet endnu højere. 30% har ikke gennemført folkeskolen, og 30% har folkeskolen som eneste skolegang. I alt 60% står uden uddannelse udover folkeskolen. 42% af dem, der har været i pleje, er nu på socialhjælp. Oplysninger om faktorer som uddannelsesniveaue kan derved bruges som en indikator for sårbarhed i samfundet og pege på steder, det kan gavne at lave en indsats i forhold til skabelsen af målgruppen.

2.2 Migrationsbevægelser internt i Grønland

Der er tydelige tegn på, at Grønland som de fleste andre samfund har et urbant migrationsmønster, hvor borgere flytter fra mindre bygder og byer til større byer, og i Grønlands tilfælde søger befolkningen primært mod Nuuk. (Grønlands Statistik, 2020)

Som en del af datagrundlaget er der indsamlet data både vedrørende migrationen mellem Grønland og Danmark samt internt i Grønland. Der er derfor spurgt ind til, hvor informanterne er født, og hvor de er vokset op. 75% af informanterne angiver, at de er opvokset i en by, en tredjedel angiver at være opvokset i en bygd. Knap en tredjedel af informanterne er opvokset i Nuuk. Tendenserne i bosætningsmønster gør sig dog mest tydelige i forhold til migrationen til Danmark, hvilket vil blive beskrevet i afsnit 4.2.

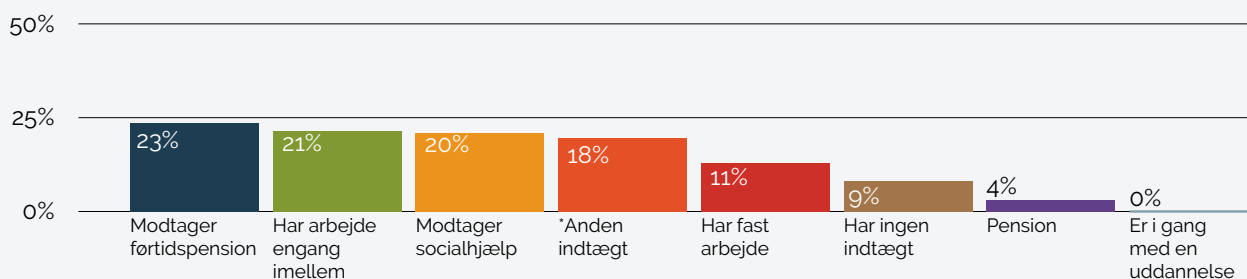
2.3 Vilkår og push-faktorer i Grønland

Push og pull-faktorer i forbindelse med migration tager udgangspunkt i en forhåbning om en bedre livssituation. Push-faktorerne i hjemlandet binder sig ofte til forhold som: arbejdsløshed, usikre boligforhold og politisk uro. Det kan også være mere individuelle forhold, som behov for at komme væk fra en konflikt. Alle disse elementer er til stede i besvarelserne i denne undersøgelse, hvor fattigdomsindikatorer også tydeligt til stede. Mængden af push-faktorer er derved ifølge datasættet i denne undersøgelse i høj grad til stede i det grønlandske samfund.

Indkomstniveauet er for mange af informanterne ustabilt. Kun 11% har fast arbejde.

Forsørgelsesgrundlag

Indtægtskilder hos informanterne i Grønland

Note til * som andre former for indtægt oplyser informanterne eksempelvis forsikringspenge og salg af husflid.

66% har været i en situation, hvor de ikke har haft penge til mad, og 77% i en situation, hvor de ikke har haft penge til at betale deres regninger.

2.4 Boligsituationen

Udover økonomisk ustabilitet for denne gruppe er boligsituationen i Nuuk et andet afgørende element til at danne grundlag for en udvandring til Danmark.

Kun 16% ejer deres egen bolig. 11% bor i lejebolig. De resterende 73% bor enten på herberg eller bruger midlertidige overnatningssteder hos familie, venner eller bekendte. En langvarig uholdbar boligsituation er noget af det, der gør det sværest for mennesker at fastholde fodfæste i samfundet og opfylde betingelserne for at kunne passe et arbejde eller en uddannelse. Betydningen af at have opfyldt de mest basale behov som søvn, tryghed og mad er vigtige for at kunne fungere i samfundet. Flere af informanterne, som overnatter på herberget i Nuuk, fortæller da også om vanskeligheder ved at bo på herberg, når de skal kunne passe et arbejde.

„Da jeg kom til herberget, da skulle jeg flytte mange gange for at finde en plads, fordi i forhold til min ryg, den er dårlig, så jeg skal sove nederst. Der er det meget koldt i forhold til dem, der sover øverst. Jeg har prøvet at sove på de øverste senge, der har jeg ikke kunne komme ned klokken tre om natten, fordi jeg skal ud og tisse. Man kan ikke komme ned fra sengen, når ryggen den er frosset til. Fordi der er nogle, der sover med åbent vindue, og så kulden kommer jo ind i rummet der. Så uden at man aner det, så fryser ryggen. Der kan man så ikke rejse sig op, man skal anstrenge sig for at komme op. Og så ud at prøve at finde et arbejde.“

(Mand, 49 år)

En anden informant fortæller:

„Nogle gange er det svært at sove dernede, fordi nogle af dem, der kommer ind i soverummet, de er fulde, og så brokker de sig. Nogle af dem, de bliver så trætte af hinanden, så vrøvler de bare næsten. Så man har ikke lyst til, at de bor her.“

„Men så går jeg bare en gang en tur rundt i byen, bare for at hvile mig lidt, eller låser mig selv ind i en af værelserne, hvor jeg ikke behøver at være indblandet i de andre. Det er meget svært at få lidt privatliv nede i herberget. Fordi i det lille rum, hvor vi skal være seks personer ad gangen, så er det lidt svært at få privatliv.“

Mand, 50 år)

Over halvdelen af de adspurgte, 64%, angiver at være „rigtig meget“ eller „meget“ bekymret for deres boligsituation i fremtiden. 67% har oplevet at blive sat ud af deres bolig. Ud over problematikken med mange udsættelser er der også en del, der mister deres bolig, hvis de mister deres arbejde, eksempelvis hvis de mister deres arbejdsevne i forbindelse med sygdom. En af push-faktorerne, som skaber både desperation og apati blandt informanterne, er, at der skal så lidt til at falde igennem systemet. Det er svært at kvalificere sig til at blive dækket ind under den grønlandske socialpolitik, inden man ryger helt til bunds. To af informanterne har oplevet at gå fra et velfungerende arbejde til at miste alt. De beskriver vilkårene således:

Case B, kvinde 58 år

Fra lederstilling til herberg

I forbindelse med sygdom mister B sit job og sin bolig. B vurderes af kommunen til ikke at kunne bo alene pga af sygdom. På trods af hun hidtil at levet en almindelige tilværelse i middelklassen, med en god stilling og personaleansvar, er en plads på herberg den eneste indsats, kommunen tilbyder hende.

„Jeg begyndte at blive svimmel. Jeg kom ned til Sana, på sygehus, og de kunne ikke finde ud af, hvad jeg fejlede. Fordi jeg gik og faldt og faldt, og kunne næsten ikke holde balancen. Så fandt de ud af, at det var en virus på balancen. Jeg fik en ret hård dom. De sagde: 'Du kan ikke arbejde. Du kan ikke komme i arbejde igen. Du kan ikke bo alene, det er uansvarligt, at du bor alene.'“

Jeg fik et hav af piller. Jeg spurgte: 'Hvor længe skal jeg have det her?' 'Lang tid. Sikker resten af dit liv.' Det er en hård dom at få. Jamen, det var så, at jeg måtte erkende, at jeg ikke kunne bo alene. Men det der med, jeg ikke kunne komme i arbejde igen, fordi mit arbejde, det har bestået meget af fysisk krævende arbejde, med at man skal lave bygningssyn. Det har jeg også erkendt, at det kan jeg ikke længere, det er uansvarligt. Det er svært at skulle erkende, at det kan jeg ikke mere. Jeg blev også rigtigt gal og ked af det, men jeg har accepteret, at sådan er min situation, og det må jeg lære at leve med. Men det der med, at jeg ikke kan komme i arbejde, altså, jeg tror godt, jeg kan komme i arbejde igen. Og vil gerne i arbejde igen. Men det er bare et spørgsmål om at finde et arbejde, jeg kan klare. Hvad kan jeg? Hvad kan nogen bruge mig til?

Jeg havde jo de der penge fra min skilsmisse, og gik til banken. Jeg havde kigget på et hus, og havde råd til hele udbetalingen, og til mange års

*afdrag, selvom jeg ikke var i arbejde. Det hele var i orden med ejendoms-
mægler og det hele, men da jeg kom til banken, sagde de, 'du skal have fast
arbejde i tre måneder.' Så sagde jeg, 'jeg har jo pengene til hele indskuddet.
Og jeg har penge til mange år.' Det er lige meget. Jeg skal have arbejde, fast
arbejde i tre måneder, for at de ville tage mig ind som kunde til lån til det
hus. Jeg blev så ked af det. Og det var også hårdt, og jeg stod i den situation,
hvor jeg ikke kunne komme i arbejde. Jeg kontaktede den anden bank, her i
Nuuk, men de har de samme regler. Og så kom jeg heller ikke så langt med
at komme videre. Der var så mange andre ting, som faldt ind. Både med mit
helbred og med min situation og arbejdsforhold, der er så mange ting, jeg
skulle forholde mig til."*

*"Når man står i sådan en situation, så tænker man: 'Så kan det også
være lige meget det hele.'*

*Altså... på en eller anden måde kaster håndklædet i ringen, og siger
'skræt op med det hele.' Så bruger man bare sine penge, men så nogle gan-
ge, 'nej, det kan ikke være rigtigt. Jeg kan klare det her.'*

*Men der var jeg kommet så langt ud i min arbejdssituation og mine
bosituationer, så de der penge de smuldrede væk, lynhurtigt."*

Case B er et eksempel på, hvordan informanterne oplever mangel på ni-
veauinddelt hjælp. Der findes i skrivende stund ikke en definition på hjemløs
i Grønland, og det betyder i praksis, at alle, der ikke har et sted af bo, bliver
kategoriserede som hjemløse. I stedet for at se B som boligløs og give en ind-
sats svarende til hendes problematik, bliver hun placeret på herberget for en
målgruppe med komplekse problemstillinger. Her skal hun nu efter et langt
liv på arbejdsmarkedet, nu i stedet navigere i et miljø med misbrug og vold.

*"Det der med herberg, det var svært. Der er mange gange, ubehagelige si-
tuationer, hvor folk, der er i sådan en situation, hvor de er hjemløse, der skal
meget lidt til. Lunterne er meget korte. Der skal meget lidt til, før der starter
skænderier og slagsmål og sådan noget. Fordi de er selv i en meget, følsom
situation, og det forstår jeg udmærket, det er jeg også selv. Jeg har tjent
godt, og sådan noget. Har nogen lidt fint tøj i forhold til andre, ikke også? Så
bliver man også sådan på den måde sat i bås, ik? Og det brød jeg mig heller
ikke om. Så i starten, der er jeg meget opmærksom på at finde gamle jakker
og gammelt tøj og sådan noget, for at passe ind, ik?"*

Herberget i Nuuk er et nødherberg, og det er derved ikke tænkt som et perma-
nent botilbud. På trods af dette har B boet der en årrække, og det uden at der
er blevet gjort forsøg på at afhjælpe hendes situation. Det har mere karakter
af en social opbevaring, end en social indsats.

*I: Hvad med personalet på herberget? Har de til opgave også at hjælpe dig
videre?*

*R: Nej, de skal bare sørge for ro og orden. Ja. Og det siger de også. De har
ikke muligheder og ressourcer til andet.*

Case D, Mand 50 år.

Fra fabrikschef til herberg

D er førtidspensionist efter mange år på arbejdsmarkedet. Hans krop er nedslidt, og han bor på herberget.

„Jeg vidste ikke, der var noget galt med min rygsøjle. Så det sidste job, det har været hårdt for min krop. De sidste tolv år, hvor jeg arbejdede, har jeg været fisk- og produktionschef og fabrikschef. Det gik ellers meget godt, men det har ødelagt min rygsøjle. Nu lever jeg med smerter hver eneste dag. De første to, tre måneder, der gik jeg ikke til lægen, selvom jeg havde smerter, men jeg blev mere dårlig. I løbet af de otte måneder, så siger ham lægen: Sig mig, 'du fejler ikke noget. Du kan ikke blive ved med at komme og gå til lægen.' 'Men hvorfor har jeg så mange smerter i min mave? Kan I ikke lige tage også et røntgenbillede af det?' Så opdagede de, at min rygsøjle i starten dernede, at den var skæv. Den øverste del af rygsøjlen og nederste del af rygsøjlen, det er så slidt op, de kan ikke gøre noget som helst. Jeg måtte ikke arbejde mere, jeg skulle blive førtidspensionist. Men jeg ventede, først efter tre, fire år, det er meget lang ventetid bare for at få lidt socialpenge, bare for at kunne overleve. Det var hårdt i de første tre, fire år.

I de første år, der var det næsten otte tusind. Jeg ved ikke, hvorfor de er blevet nedgraderet, nu får jeg kun næsten 6.000 om måneden."

I: Har du prøvet at spørge nogen, hvorfor det har ændret sig fra 8.000 til 6.000?

R: Nej. Altså, det har jeg ikke.

I: Hvor lang tid er det siden, det er sket?

R: To år siden.

Som tidligere omtalt kan det som udsat være rigtig svært at mobilisere resurser til at tage langsigtede valg, som eksempelvis at indgå en dialog med kommunen om, hvorfor taksten er ændret. Især hvis det er et system, der i forvejen svært at gennemskue.

Det grønlandske system for offentlige hjælp er bygget på en kombination af faste takster og skønsmæssige vurderinger. Ydelserne bliver eksempelvis vurderet ud fra faste regninger som husleje. Det er et system, som det kan være rigtig svært for hjemløse at imødekomme, da de ofte har mange regningsløse udgifter, så som betaling for at overnatte hos venner og bekendte, hvis der ikke er plads på herberget. Det er et utrygt og usikkert miljø, hvor det er svært at kende sine månedlige udgifter til kost og logi og dermed svært at budgettere dem. Det er en udbredt misforståelse, at det er billigt at være hjemløs. Som sofasover skal man ofte bidrage til flere forskellige husholdninger på samme tid, samtidig med at udgiften er usynlig for systemet, og derfor ikke regnes med, når taksten fastsættes.

R: Jeg har nogle bekendte, som jeg kan altid overnatte hos, men ikke bare for tit, fordi de kræver også, at jeg skal betale dem.

I: Hvad koster det?

R: Det varierer fra dag til dag. Man skal altid betale først, hvis man vil sove hos nogle bekendte.

B og D er eksempler på, hvor lidt der skal til at falde igennem et system, der kun arbejder med ganske få målgrupper, samt den afmagt, der følger med, når man befinder sig i en fastlåst situation og ikke føler, at der er nogen hjælp at hente hos kommunen. Denne tilstand er for mange, der medvirker i denne undersøgelse, grundlaget for at ønske at søge væk til Danmark.

Andre former for afmagt er også i spil som push-faktorer. Eksempelvis bliver følelsen af uretfærdighed og forskelsbehandling tit forstærket, hvis man selv befinder sig i en sårbar situation:

„Heroppe er der mange års ventetid på bolig. Men når en dansker kommer herop, har jeg lagt mærke til, at der går en måned, så har de en bolig.“

(Mand, 39 år)

Eller oplevelsen af ikke at kunne få den nødvendig hjælp:

„Jeg ville helst ud af det... jeg kan også sagtens komme ud af mit misbrug. Jeg har søgt hjælp, så sagde de: 'Har du nogle børn?' 'Nej.' Så... blev jeg tilsidesat der. Det blev meget langt for mig. Der var jeg cirka otteogtrediv. Jeg ville ud af det dengang, men jeg kan ikke få hjælp, noget som helst af det.“

(Mand, 63 år)

De problematikker, som informanterne oplever, er en kombination af individuelle, strukturelle og samfundsmæssige forhold, der sammenlagt skaber en situation, som informanterne har svært ved at se sig ud af. Strategien bliver derfor for en dels vedkommende at søge væk.

3. Årsager til migration

3.1 Overvejelser om flytning

I spørgeskemaet er der spurgt ind til forskellige årsager til overvejelser omkring at flytte til Danmark. Boligsituationen i Nuuk er en markant årsag i forhold til de angivne svar. 33% overvejer at flytte til Danmark for at få en bolig.

Kvinde på 35 år med fire børn om sine overvejelser om at flytte til Danmark:

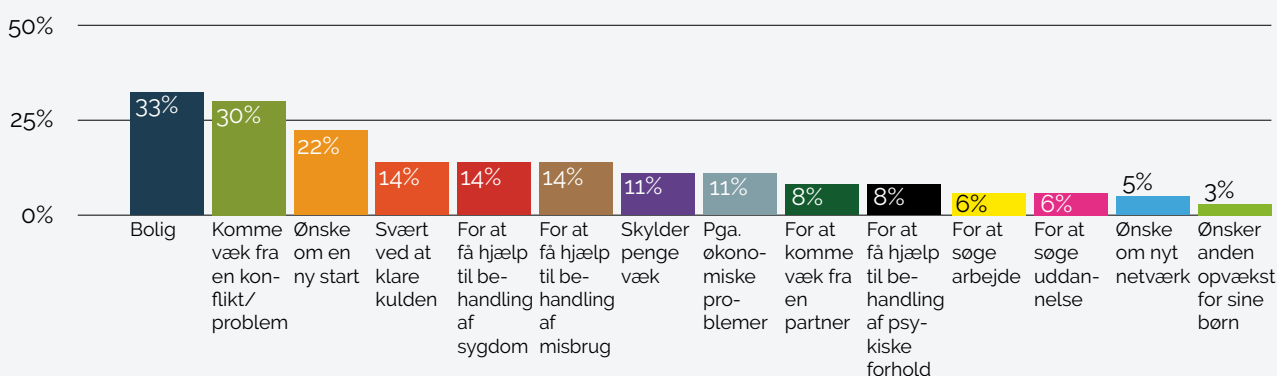
„Selvom jeg gerne vil have min egen bolig, har jeg ingen håb. Ingen kan hjælpe. Hvis jeg havde min egen bolig, kunne mine børn vokse trygt op.“

30% af informanterne tilkendegiver, at overvejelserne om at flytte skyldes ønsket om at komme væk fra en konflikt eller et problem. 22% angiver ønsket om at få en ny start.

Overvejelser om at søge hjælp til forskellige former for behandling er en af de årsager, der bliver hyppigt angivet i besvarelsene. Tilsammen overvejer 36% at flytte for at få hjælp til behandling. Herunder 14% for behandling til sygdom, 14% for at få hjælp til behandling af misbrug, 8% for hjælp til psykiske forhold.

Årsager

Begrundelse hos informanterne i forbindelse med overvejelser om flytning til Danmark

Beslutningen om at flytte bygger som regel på en kombination af flere ting. For eksempel hos en informant i suppekøkkenet for hjemløse. Hun har hele sit liv været i arbejde. Hun mistede alt, da hun for nylig blev syg med epilepsi. Hun er foreløbig genhuset som hjemløs, alle hendes ting er i en container, og hun ved ikke, hvad der kommer til

at ske. Sandsynligvis har hun udsigt at til komme på herberg. Hun ønsker som sådan ikke at flytte til Danmark, men føler sig skakmat både i forhold til sin bo-situation og sygdomsbehandling i Grønland.

3 fortællinger om årsager til at flytte og mødet med Danmark

„Jeg blev uddannet socialrådgiver, og så arbejdede jeg i rundt i kysten. Jeg var ude i de ydre distrikter nogle gange. Det kan være hårdt. Der er mange tunge sager. Ja, menneskeskæbner. Især indenfor børn og unge. Og så selvmordere. Der er meget skift i forvaltningerne. Og så er der mange uafsluttede sager. Når man kommer ud til kommunen, ligger der en hel masse uafsluttede sager, som man skal begynde med. Og så er der altid nogle klienter: 'Hvornår bliver sagen færdig? Hvornår alt det der?' På grund af der for mange udskiftninger i forvaltningen gør, at klienterne bliver klemmt på en eller anden måde. Nogle har de ventet måske tre år eller fem år eller. Nogle gange kan tage meget lang tid pga. udskiftninger i forvaltningen. Det gik også udover dem... især også mig. Jeg fik næsten hver dag skældud fra klienterne, som gør, at man bliver mere sårbar mentalt.

Så derfor gik jeg ned med stress tre gange. Og så det der med, man skal have mange kasketter. Så kan man også være psykolog, politibetjent, portør, man kan have en hel masse kasketter på. Og så især hvis man er ude i de der mindre bygder eller byer, der skal man tage beslutningen ud fra, hvis min chef eller chefen er bortrejst eller på ferie, der skal man tage beslutninger ud fra pludselig opståede situationer. Det er hårdt. Især hvis man ikke modtager supervision. Det havde vi ikke så meget dengang, på grund af vores overordnede, de havde så travlt, i hvert fald mig, jeg fik ikke supervision. Sådan at jeg er ret alene derude. Jeg vil gerne af med det til min chef, men der er ikke nogen muligheder for det. Så på den måde blev jeg mere slidt mentalt. På længere sigt.

Så valgte jeg, at efter den sidste omgang stress. Det var, fordi jeg havde nogle klienter i kontoret, så spurgte kvinden 'hvorfor græder du?' Jeg vidste ikke, jeg græd. Så vidste jeg, det er det der med stress. Og så dengang jeg skulle rejse op, der faldt jeg. Det var min krop sagde stop, min hjerne ville gerne, men min krop sagde stop.

Så valgte jeg, at ville gerne videreuddanne mig. Men jeg var utålmodig, så jeg rejste tidligere end planlagt. Så, det der med at tage af sted tidligere eller hvad hedder det... uorganiseret planlægning... gør, at man bliver hjemløs, når man kommer til Danmark. Det oplevede jeg selv. Jeg var selv hjemløs i cirka to år, før jeg fik egen lejlighed her i sidste år."

(Mand, 62 år)

„Jeg blev fyret et par gange og blev ansat igen... men på et tidspunkt troede jeg, at banken overførte betaling til husleje. Så fik jeg et brev om, at jeg skyldte lidt over 50.000 og var nede og snakke med banken. Men hende, jeg skulle have fat i, hun var på ferie, så der skete ikke noget i sagen. Lige pludseligt en morgen, tror det var i maj, at det bankede på, mine drenge, de var taget til skole. Der stod politiet og en fra INI. Vi var blevet sat ud.

De ville fjerne min søn, og jeg ville blive sat ud, og jeg var så nødt til at ringe til min eks og sige, at jeg er på vej til at blive smidt ud af lejligheden, om han ikke kunne få vores søn hjem. Han boede i en anden by på det tidspunkt. Og jo, han sendte en billet, så vi sendte ham op til hans far. Jeg blev placeret hos min kærestes mor, hun var en dame på lidt over firs, og... det gik bare derved, med alkoholproblemer. Det fik jeg også. Jeg røg med på bølgen, men da sagde jeg på et tidspunkt 'jeg gider ikke det der.' Og der blev jeg så installeret i en lejlighed. Men der blev vi så også sat ud, det var sådan en indkvartering for dem, der var blevet hjemløse. Og så boede jeg der, indtil at lejligheden skulle nedrives og blev sat ud, så sagde jeg 'nej, jeg tager til Danmark.'

Jeg var hjemløs her i de første måneder. Jeg sov inde i Hovedbanegården sammen med min mand, jeg græd bare, jeg turde ikke fortælle min mor, hvordan jeg havde det. Det var sådan noget, man lukkede munden... altså, man lukker bare munden for, hvordan man har det, men inderst inde, jeg har simpelthen haft så meget traume i mit liv, jeg troede ikke, jeg nogensinde skulle opleve det.“

(Kvinde, 58 år)

„Det startede med, at vi var i Østgrønland, sammen min samlever dengang. Det var meningen, vi kun skulle holde ferie der. Ja, så blev mit familiemedlem syg, så skulle vi være der i længere tid. Og passe på ham. Det var ikke meningen, at jeg skulle sige min lejlighed op. Men jeg kunne ikke komme tilbage. Jeg havde ingen penge til rejsen. Jeg prøvede at låne nogle penge af venner og bekendte og sådan noget. Og kommunen har jeg også prøvet at spørge, om det de ville sponsorere, eller om de ville give mig en billet.

Men siden, jeg ikke kunne komme tilbage, så skulle min lejlighed tømmes, og jeg har så ikke sørget for, at min lejlighed bliver tømt. Så har der været hærværk. Hele lejligheden var bare smadret. Der fik jeg en regning. Jeg har så ikke råd til at skulle betale det. Vi besluttede ikke at tage tilbage, fordi vi har mistet lejligheden. Der har vi bare bestemt os, vi flytter til Danmark.

Der blev vi hjemløse. Der sov jeg udenfor Danske Banks trappe. Jeg havde bare en sommertrøje. Når jeg gik og sådan noget, og så møder nogle grønlandere, og så prøvede at forhøre mig og sådan noget, der fik jeg henvisning til Kofoed Skole i Aalborg. Og der kom jeg så tit til at være der, og få middagsmad og sådan noget. Så næsten efter en måned, der fik jeg en henvisning fra dem, at jeg skulle til Kirkens Korshærs herberg.“

(Mand, 49 år)

I alle tre tilfælde er der både push og pull-faktorer til stede i beslutningen om at rejse. Der opstår et hændelsesforløb i Grønland, som de ser Danmark som en løsning på, uden at de har planer for, hvordan det skal forgå i praksis.

3.2 Gruppen der rejser frem og tilbage

Dele af migrationsbevægelsen består af en gruppe, der rejser frem og tilbage i mere eller mindre omfang. Halvdelen (52%) af de adspurgte i undersøgelsen oplyser, at de tidligere har boet en periode i Danmark.

Årsagerne kan være meget individuelle, men for en del er det gennemgående at være splittet mellem begge lande.

„I en periode, der flyttede jeg frem og tilbage måske seks gange. Imellem Grønland og Danmark. Det var, det var hårdt. Jeg kunne ikke finde ud af, om jeg skal være her eller i Grønland. Også pga. af dengang, der gik det op for mig, at jeg ikke kan komme hjem til Diskoområdet. Og mine venner dengang, de glæder sig at komme hjem og til deres by, men jeg har ikke nogen by at vende hjem til. Det er nok på baggrund af, at de er... frem og tilbage flytterier. Prøve at finde min identitet i det.“

(Mand, 62 år)

Andre søger eksempelvis væk periodisk for en sæson som en hård vinter, som i tilfældet med nedenstående informant.

Fra feltnoter: I Kangerlussuaq lufthavn møder jeg på vej hjem til Danmark en mand, jeg har truffet flere gange i hjemløsemiljøet i Grønland. Han kan godt være lidt opfarende og er for det meste afvisende, så jeg nærmere mig ham lidt forsigtigt og spørger, om han er på vej til Danmark. Han har aldrig haft interesse i at tale med mig før, men fortæller nu roligt, at ja, han er på vej til Danmark. Han har et værelse, han lejer. Men pga af vinteren i Grønland er hård for ham, vil han nu til København og bo på Sundholm. Han har været på Sundholm før og vil overnatte der. Da det ikke er første gang, ved han godt, det er et barsk sted, og slutter af med: „Jeg tager tilbage, hvis livet bliver for hårdt.“

Nogle uger senere møder jeg ham i København på et grønlandsk værested. Han er helt stille og virker utryk og indesluttet modsat de gange, jeg har mødt ham i Nuuk, hvor han ofte havde en udadvendt og til tider provokerende adfærd i forsamlinger. Nu er han helt stille. En tilstand, jeg har set mange gange før.

Casen et eksempel på, at mange tilflyttere fra Grønland bliver overvældet af ikke at kunne bruge deres navigationsredskaber i Danmark. Der er ikke de samme vilkår i udsattemiljøet i Grønland, som der er i Danmark, og de formår ikke at overføre, hvordan de klarede sig hjemme, til hvor de er nu. Han er dog klar over, at han kun kan holde til at være i Danmark en vis tidsperiode og rejser tilbage til Grønland kort tid efter vores møde.

En periode i det danske udsattemiljø medfører dog, at alle resurser forsvinder, og der sjældent er råd eller psykisk overskud til en returbillet, medmindre den bliver betalt af andre, eller hjemturen indgår som transaktion i en smuglertur med hash til Grønland.

3.3 Hvem bliver i Grønland

En tredjedel svarer, at de ikke overvejer at flytte til Danmark. Grundene til at ville blive er lige så individuelle som til at ønske at rejse.

„Fordi jeg gerne vil være med til at udvikle mit land.“

(Mand, 44 år)

Overordnet er de årsager til at blive i Grønland, der bliver angivet, generelt forklaret igennem følelser og forbundet med et tilhørsforhold til Grønland.

„Altså... jeg har ikke noget imod Danmark. Nu er jeg dansktalende og har en dansk far og en grønlandsk mor, men jeg er grønlander i hjertet, ikke også? Mit hjerte, det er grønlandsk, og jeg kan ikke bo... jeg kan ikke bo i Danmark. Jeg har ikke noget imod danskere, og jeg har ikke noget imod Danmark, men jeg er grønlander og skal bo i Grønland.“

(Kvinde, 58 år)

Dette står i kontrast til de bevæggrunde, informanterne giver om at rejse til Danmark, som ofte er forbundet til praktiske årsager, så som boligmangel.

En del af informanterne påpeger, at de tror færre ville rejse, hvis de ikke følte sig tvunget til det.

I: Så, det er ikke fordi, de har lyst til at tage væk, men fordi de ikke føler, de har nogle muligheder?

R: Det tror jeg i hvert fald, ja.

(Mand, 50 år)

Det er ikke tydeligt, hvad der er det afgørende element for, at folk enten vælger at rejse eller at blive. En del af informanterne i undersøgelsen svarer, at de tror, de har de bedste muligheder for et godt liv i Danmark, selvom de aldrig har boet i Danmark. Datasættet viser, at de medvirkende i undersøgelsen kan være i meget lig situation med hinanden, men have helt forskellige meninger om, hvilken overlevelsestrategi der er den bedste. Men ud fra data i denne undersøgelse handler det især om, hvorvidt de ser nogen handlemuligheder, der hvor de er, eller om de vurderer, at det er deres bedste handlemulighed at flytte sig.

3.4 Forestillingen om Danmark

Ud over den overordnede drøm om en bedre tilværelse knytter pull-faktorerne for de medvirkende i undersøgelsen sig til håb om bedre forsørgelse, bedre boligforhold og bedre behandlingsmuligheder.

„Vi er jo ellers i Rigsfællesskab med Danmark og Færøerne, men de socialpenge, der bliver udbetalt her i Grønland. Det er som små... meget små... hver fjortende dag kun 600 kroner. I Danmark er det så mange, mange flere.“

(Mand, 50 år)

Men som tidligere nævnt er disse forestillinger mere baseret på forhåbninger end på fakta. Hvad der i realiteten møder mange af dem, der vælger at rejse til Danmark uden at medbringe nødvendige resurser til opstart af en ny tilværelse, er ofte langt fra, hvad de har drømt om.

18977631

4. Livet i Danmark

4.1 Resultater fra spørgeskema i Danmark

Informanternes sammensætning

Ud af de 84 besvarelser er 52 (62%) udfyldt på dansk, 32 (38%) på grønlandsk.

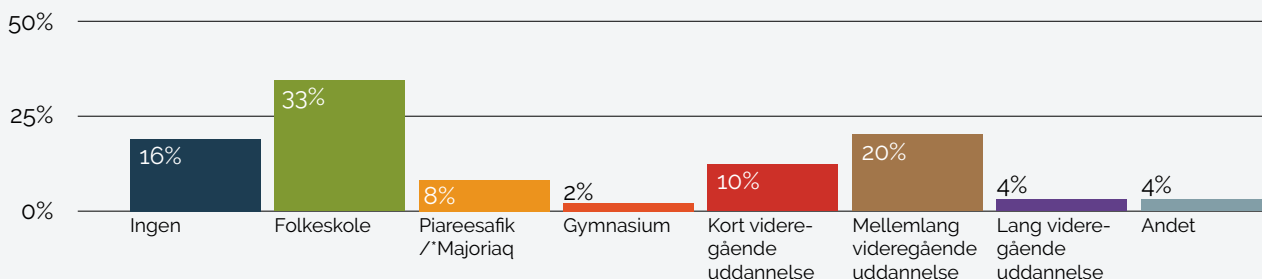
Kønsfordelingen i besvarelserne består af 42 kvinder (50%). 32 mænd (38%). De resterende 10 (12%) har undladt at angive deres køn.

Alderen i gruppen fordeler sig ligeligt over spekteret 17–70 år.

Halvdelen (49%) har enten ikke fuldført folkeskole, eller har folkeskole som deres eneste afsluttede uddannelse, hvilket er samme som det tidligere omtalte resultat for spørgeskemaet i Grønland.

Uddannelsesbaggrund

Senest gennemførte uddannelsesniveau hos informanterne i Danmark

Note svar udeladt 6 procent

*Majoriaqs centre tilbyder en række opkvalificeringer, der sigter mod bedre adgang til videre uddannelsesforløb og adgang til arbejdsmarked.

4.2 Hvor i Grønland kommer de fra?

Der er en ligelig fordelt repræsentation af, hvilke regioner i Grønland informanterne kom fra, inden de flyttede til Danmark. En tredjedel er opvokset i Vestgrønland, en tredjedel er opvokset i Sydgrønland. Herefter kommer Nordgrønland med en fjerdedel og en tiendedel er opvokset i Østgrønland. Et par enkelte angiver at være opvokset både i Grønland og i Danmark.

Ilulissat er med 17% den by, flest angiver at være vokset op i. Herefter kommer Nuuk med 14% efterfulgt af Sisimiut 10%. Narsaq og Qaqortoq ligger på en samlet fjerdeplads med 8% over flest tilflyttere, efterfulgt af Tasiilaq med 6%. Resten af byerne fordeler sig jævnt over hele Grønland med få procent per by.

4.3 Sammenhæng mellem grønlandske og danske regioner

Resultaterne fra spørgeskemaet viser, at informanterne fra Sydgrønland fortrinsvis har bosat sig i Odense og omegn. Hvis man ser på byniveau, underbygges det ved, at mange fra Nanortalik er flyttet til Odense. Resultaterne viser også, at tilflyttere fra Ilulissat fortrinsvis flytter til Esbjerg og Aarhus, mens personer fra Nuuk foretrækker København og Esbjerg. Dette giver indikationer af en sammenhæng mellem, hvilke danske byer man vælger at flytte til afhængigt af, hvor i Grønland man kommer fra. Det understøtter også en tendens, som vil blive beskrevet i afsnit 5.1, om at tilflyttere ofte starter deres nye tilværelse hos venner eller familie og derfor søger til byer, hvor de i forvejen kender nogen, hvilket i mange tilfælde vil betyde nogen, som oprindeligt kommer fra samme by som dem selv.

„Næsten alle i min familie, de flyttede til Esbjerg, så jeg har fulgt med i 2004, i oktober. Ja, og siden jeg har været i Esbjerg.“

(Mand, 39 år)

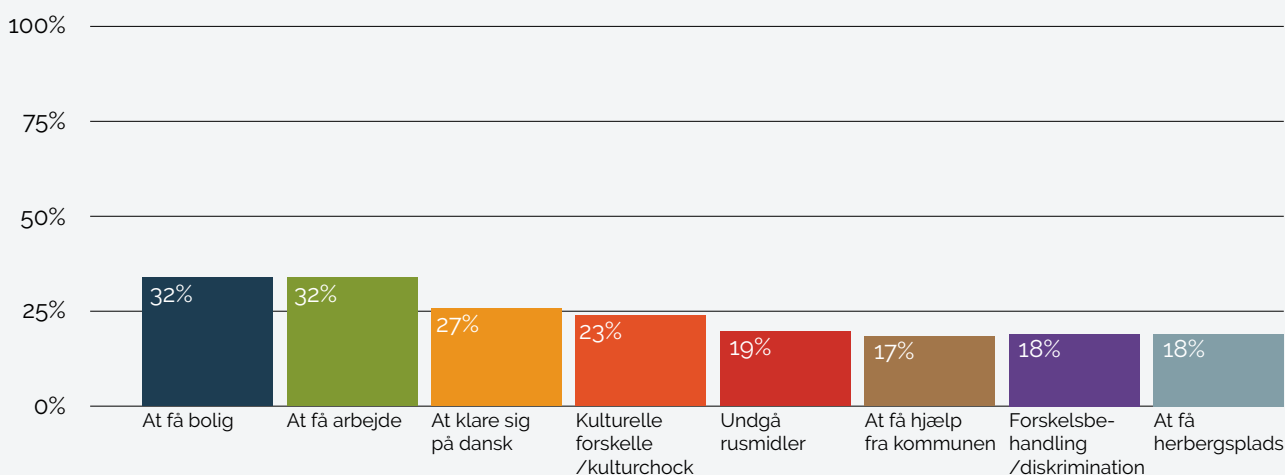
4.4 Hvordan tilværelsen i Danmark former sig

Hvilke dele af migrationen lykkes, og hvilke dele lever ikke op til forventningerne.

I spørgeskemaet bliver der spurgt ind til, hvilke faktorer der er det sværeste ved at bo i Danmark, og hvilke der er det bedste sammenlignet med livet i Grønland.

Udfordringer i Danmark

Hvad informanterne oplever som de sværeste forhold i Danmark

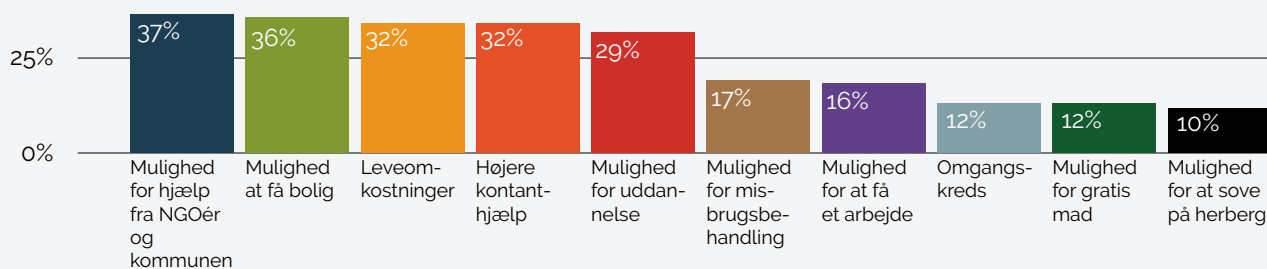

Bolig er en faktor, som scorer højt i besvarelserne. Informanterne angiver vilkårene for at finde bolig både som bedre end i Grønland, men samtidig også som det sværeste i Danmark. At finde bolig eller at få et arbejde topper som de to sværeste vilkår i Danmark, hvilket er paradoksalt, når bolig også er angivet som den overvejende grund til, at mange vælger at migrere.

Som positive forhold i Danmark fremhæves muligheden for at søge hjælp hos NGO'er samt økonomiske faktorer som leveomkostninger og højere kontanthjælp. Også muligheden for at få en uddannelse bliver fremhævet som fordel ved tilværelsen i Danmark.

Fordele i Danmark

Hvad informanterne oplever som det bedste i Danmark iforhold til i Grønland

4.5 Regionale forskelle

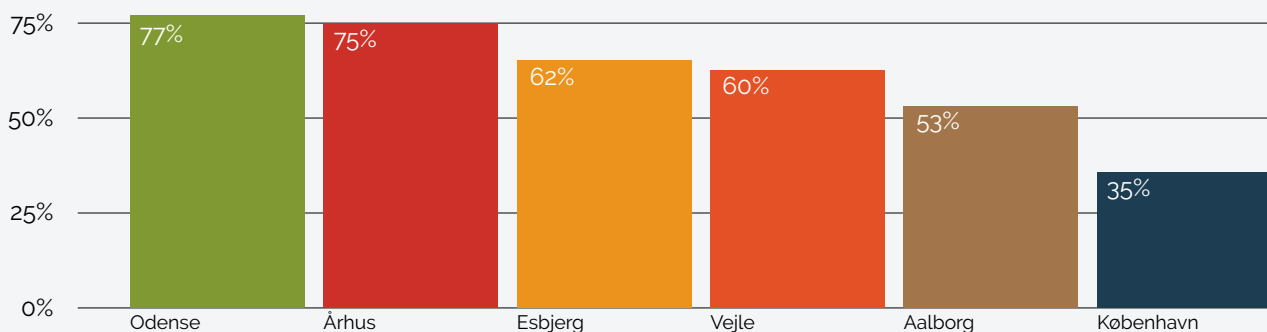
Byerne i Danmark har forskellige fordele og udfordringer. Der er derfor også regionale forskelle på, hvilke forhold der rangerer som de sværeste, afhængig af hvilken by besvarelsen kommer fra.

Overordnet er informanterne i København hårdest ramt i forhold til udfordringer med at finde bolig, arbejde og få hjælp fra kommunen. Som den eneste af de medvirkende byer i undersøgelsen er det ifølge besvarelsene også svært at få en herbergsplads i København.

Det understøttes af, hvordan informanterne angiver deres nuværende boform, hvor langt færre af informanterne i København har deres egen bolig end i de andre byer, der indgår.

Egen bolig

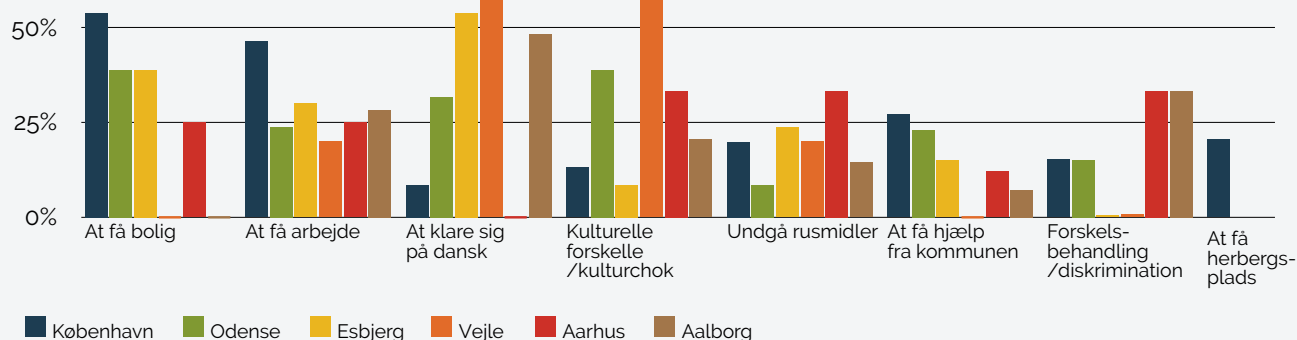
Geografisk fordeling over informanter der overnatter i egen bolig

Jylland og Fyn har dog også deres udfordringer. Eksempelvis udtrykker informanterne i Aalborg, Esbjerg og Vejle at have problemer med at klare sig på dansk. I Vejle og Odense har informanterne det svært med kulturchok, og i Aarhus og Aalborg oplever informanterne problemer med forskelsbehandling.

Regionale forskelle på udfordringer i Danmark

Regionale forskelle på vægtning af de udfordringer, som informanterne oplever

Datasættet viser dog også sammenhæng mellem informanternes boligsituation og besvarelser for, hvad de oplever som svært i Danmark. De af informanterne, der har egen bolig, angiver fx særligt årsagerne kulturchok og forskelsbehandling. Det er derfor også logisk, at disse forhold fremhæves mere i de andre byer end København, hvor hjemløshed fylder mere blandt informanterne. Datasættet viser også at dem, der bor i egen bolig, har en bedre økonomisk situation end dem uden bolig, hvilket bekræfter pointen fra afsnit 2.4 om, at der er mange udgifter forbundet med at være hjemløs/udsat.

Hvilken del af Danmark, en tilflytter fra Grønland vælger at søge til, kan derfor have en mulig indflydelse på, i hvilket omfang migrationen lykkes. Men en meget afgørende faktor er ifølge denne undersøgelse, hvordan den enkelte har forberedt sig på vilkårene i Danmark, og dermed hvilken strategi eller mangel på samme de har for at opbygge en tilværelse i Danmark.

5. Manglende strategi for livet i Danmark

5.1 Betydningen af forberedelse

De fleste vil nok nikke genkendende til tanken om, at det kræver en bolig for at etablere sig, hvis man flytter, om det så er til en anden by eller et andet land. Samtidig gælder, at du har de bedste muligheder for at kunne skaffe og fastholde en bolig, hvis du har et forsørgelsesgrundlag på plads, som eksempelvis et arbejde, en opsparing til indskud eller depositum til en bolig. Den slags forberedelser sker i få tilfælde i målgruppen, som denne undersøgelse omhandler.

„Vi lånte vores lejlighed li Grønland¹ til nogen, der ville betale for den for at passe godt på den, nogle der ikke drikker, og sådan noget, som vil passe på vores lejlighed ordentligt. Og mens vi var hernede [Danmark] i et halvt år, så viste det sig, at de der, der har lånt lejligheden ikke har betalt regningerne. Så vi mistede vores lejlighed og al indbo, vores tøj, vores møbler, alt ... Så vi blev bare enige om, at 'okay, vi flytter bare lige sådan, bare her, ik? Vi har ikke noget at komme hjem til derhjemme mere'. Derfor flyttede vi herved og så prøve om vi kan klare at bo her, på den måde. Nu er vi så hjemløse og går rundt. Vi har prøvet i næsten et år, men det er svært at få lejlighed og få ordentligt hjælp fra kommunen.“

(Kvinde, 59 år)

Der er i spørgeskemaet spurgt ind til en række faktorer, som kan have stor betydning for mødet med Danmark, og som også har betydning på lang sigt, da manglende fodfæste fra start ofte eskalerer og forværrer en i forvejen svær situation. Resultaterne viser, at den mest benyttede strategi for en flytning til Danmark er at aftale med venner og familie at kunne bo hos dem, hvilket halvdelen af informanterne (51%) har anvendt.

„I første omgang skulle vi bo hos en bekendt. Men det viste sig, han boede på et herberg ude i Gammel Køge Landevej, du ved, den der herre-herberg, og der boede vi et par uger.

Vi kunne være hos ham, men jeg vidste ikke det var et herberg. Så vi boede hos ham, hvor han så sov hos nogle beboere, altså, så vi kunne få hans værelse, og det gik bare derved, og lige pludselig, der stod vi der. Jeg sagde til ham 'vi kan ikke blive boende her.' Og så fandt vi hans grandfætter, hvor han sagde, vi kunne bo hos ham, og det var så o.k. Samtidig med jeg var her i Naapiffik² for at se om vi kunne få noget hjælp. Og hjemløseenheden, de kunne ikke hjælpe os, fordi jeg var kontoruddannet, og min mand, han var tømrer, og vi var ikke den der... altså gruppe [målgruppe], de ikke ville hjælpe.“

(Kvinde, 58 år)

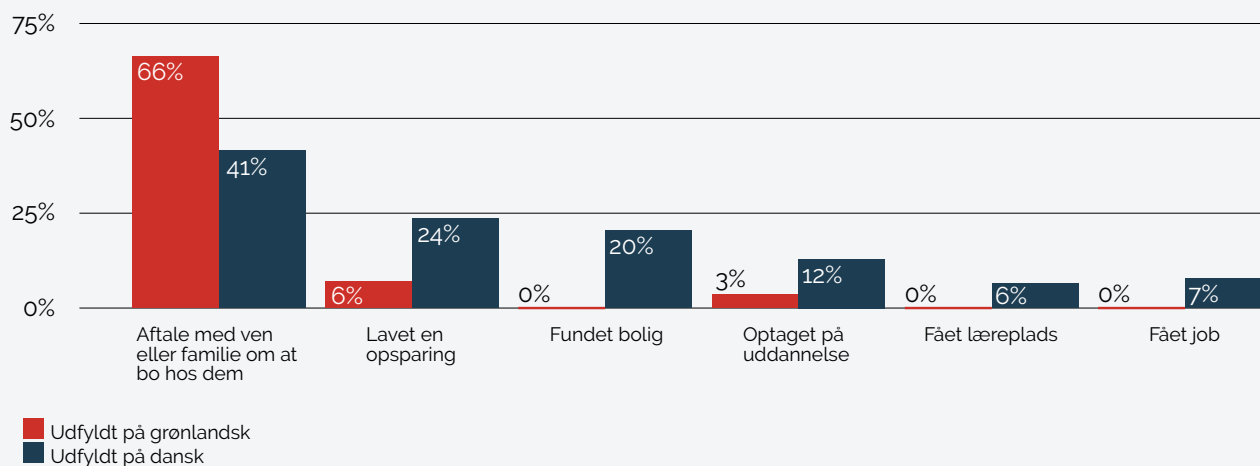
Resultaterne viser, at dem, der har udfyldt spørgeskemaet på dansk, i højere grad har foretaget sig mere forberedelse på forhånd, såsom fundet bolig inden flytning eller er

² Værested på Kofoeds Skole

blevet optaget på en uddannelse. Hvorimod dem, der har udfyldt skemaet på grønlandsk, stort set kun har lavet en aftale med venner eller familie om at bo hos dem.

Forberedelse inden afrejse

Hvad informanterne har gjort sig på forhånd af forberedelse omkring flytningen til Danmark

Blandt fagfolk i Danmark er der ofte en undren og frustration over en manglende forberedelse på forholdene og vilkårene i Danmark. Især i København er der en fornemmelse af, at mange grønlandske tilflyttere kommer dumpende ind i et barsk udsattemiljø uden egentlig at høre til i et så hårdt miljø. Eksempelvis fortæller personalet, at mange grønlændere dukker op på Sundholm i dagene omkring „Grønland i Tivoli“ og ofte bliver hængene i takt med, at pengene slipper op, og rusmiddelindtaget forøges.

I: Hvordan finder de herud [Sundholm]?

R: Jamen, det tænker jeg er netværk, altså man kan også på dagen [Grønland i Tivoli], der går der familier rundt, altså... som jo sikkert kender nogen her på Sundholm, og er ude at besøge, og som også har børn med. Det er sådan en broget skare, på en eller anden måde.

I: Hvad er jeres fornemmelse af, hvordan oplever de stedet herude, siden at de færdes herude på den her måde?

R: Jamen, jeg tror, at de oplever stedet som sådan et sted, man bor. Ikke som et tilbud, men altså som et sted, hvor man kan leje en lille lejlighed, et lille værelse. Men det er selvfølgelig nok også en speciel gruppe af grønlænderne. Jeg tænker, hvis man er helt velfungerende grønlænder, så vil man nok lægge mærke nogle andre ting her, og ikke tage børn med, for eksempel.

I: Men de ser det som et trygt nok sted, og have deres børn med?

R: Ja.

I: Og hvor gamle er de børn? Er det små børn?

R: Dem jeg så, det var sådan... ja, de har været imellem fem og ti, tror jeg.

R: Men de gik med nogen. Vi har også haft to, der kom herude for at besøge en mor, hvor vi lavede en underretning.

(Samtale med personale på Herbergscentret Sundholm.)

På baggrund af et bekymringsbrev fra De Grønlandske Huse om uplanlagte rejser til Danmark udgav Departement for Familie og Justitsvæsen i Grønland i 2014 pjecen *Overvejer du at flytte til Danmark?*³ Det var en pjece med oplysning om forholdene i Danmark. Men indholdet slog aldrig rigtig gennem til befolkningen. I 2017 lancerede De Grønlandske Huse portalen *Kend Danmark*⁴ i et forsøg på at tilgængeliggøre viden om danske forhold, udfordringer ved en evt. flytning, og hvordan man forbereder sig bedst i tilfælde af en flytning fra Grønland til Danmark.

På trods af disse initiativer er der blandt den sårbare del af befolkningen stort set ingen forberedelse på, hvad de har realistiske muligheder, og de har ikke foretaget sig

3 www.naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Familie/DK/Overvejer_du_at_flytte_til_dk_Press.pdf

4 www.kenddanmark.dk/da/

praktiske foranstaltninger fra alt til at finde sig en bolig på forhånd eller blot medbringe personlige papirer, der skal bruges som dokumentation i Danmark.

„Da vi flyttede her i sin tid, der vidste jeg godt, hvordan det var. Jeg sagde også til min mand: 'husk at tage dine bankbøger og skattepligt... ellers får du ikke noget hjælp.' Jeg tog jo nogle af sted, nogle dage før ham jo, jeg havde alt mit med, og pas og alt det der, jeg sagde til ham, inden han rejste 'tag lige de der med.' Ja, det skal han nok gøre. Typisk ham, der dukker han så op uden noget, så skulle vi så ringe til Grønland og få fat i de forskellige ting, og de tog sin tid, og han blev også sådan lidt, frustreret over, at hvorfor han ikke får hjælp, og jeg får hjælp. Men jeg sagde jo til ham, inden han rejste 'husk, tag de der med, bankbøger og skat og alt det der, det skal du have med, ellers får du ikke noget hjælp.' 'Ja, ja, det skal jeg nok gøre.' Typisk ham, så dukker han bare op uden noget, altså.“

(Kvinde, 58 år)

Indgangen til det danske samfund er bundet op på cpr-nummer og en folkeregisteradresse. Hvis du ikke har en af de to ting, er du stort set usynlig i systemet. Der findes en problematik vedrørende, at grønlandske cpr-numre ikke altid er aktive ved ankomsten til Danmark på trods af, at de er tildelt ved fødslen til alle medlemmer af Rigsfællesskabet. Dette betyder i praksis, at en person fra Grønland ikke kan identificeres efter ankomsten til Danmark. Et cpr-nummer vil eksempelvis blive aktiveret igennem en folkeregisteradresse. Men her er der tale om en gruppe, der som oftest ikke har egen bolig eller folkeregisteradresse fra start. Ofte kan de ikke benytte sig af officiel tilmelding på adressen, når de flytter ind hos venner og bekendte. Det er et af flere problematiske forhold for udsatte grønlændere i Danmark.

5.2 Boligproblematikken

Der er ingen tvivl om, at boligproblematikken har stor betydning som push-faktor og årsag til, hvorfor grønlændere flytter til Danmark. Det angives også som en tungtvejende årsag for mange af informanterne, der ikke ønsker at rejse tilbage igen, da de oplever det som praktisk taget umuligt at finde en bolig i Grønland.

Men hvis du ankommer uden resurser til Danmark, er det danske boligmarked også meget svært tilgængeligt, afhængig af hvilken dansk by du søger til. Som tidligere omtalt er København stort set umulig at finde bolig i, mens nogle af de andre byer i undersøgelsen melder om helt andre muligheder for at finde bolig. Men ens for alle byer peger resultaterne i denne undersøgelse på, at det er en rigtig vanskelig start at ankomme uden at have erhvervet sig en bolig på forhånd. Systemet med at bo hos venner eller bekendte bliver i mange tilfælde hurtigt opbrugt eller er ikke, hvad de regnede med.

„Først til Nyborg, fordi jeg har en kusine der, der sagde, at vi kan bruge hendes lejlighed og adresse, mens vi leder efter en lejlighed derovre. Så var det, vi snakkede med hende, mens hun er fuld, ik? Hun har drukket. Så viste det sig, at hun bare har snakket. Men hun gav os nøglen, da vi hentede den. Så om fredagen, så var der en, der bankede på døren for at komme og slukke hendes el. Fordi hun er ved at blive smidt ud.“

(Kvinde, 59 år)

Konsekvensen bliver, at en stor andel grønlændere tager ophold på herberg enten som det første, eller når velviljen med at bo hos venner eller familie ophører.

Et ophold på herberg er dog sjældent bare tag over hovedet. Der medfølger et miljø med en lang række komplekse problemstillinger. Det kan have mange konsekvenser at

være i disse miljøer, og der sker desværre ofte en eskalering, såsom vold, kriminalitet, misbrug og re-traumatisering.

„Hadet bliver til vrede, og vreden spreder sig til alle rundt omkring, og jeg bliver helt negativ og kan være vred på alt og alle, og så har jeg været sådan, siden jeg kom til Danmark, jeg kan være gal på alle mulige, uden grund. Jeg skal drikke, jeg skal drikke, ikke mærke følelserne, det vil jeg ikke. Og når jeg bliver fuld, så er jeg en anden. Jeg kan drikke, til jeg falder om, eller der ikke er flere penge.“

(Mand, 63 år)

Det kan være meget vanskeligt få de grønlandske tilflyttere ud af miljøet igen, når først de er kommet ind i det. Især de unge finder her en række overlevelsesstrategier, der er mere attraktive for dem end barriererne hos kommunen (Bianco Schiermacher, 2018).

Miljøet, som tilflyttere fra Grønland opsøger i Danmark, er en anden afgørende faktor for, om migrationen lykkes eller ej.

„Der er flere, der bare er kommet herved på den måde. De ender helt dernede. Det er druk på druk, hver dag. Mange af dem. Og så der er mange af dem, de kan ikke rigtigt formulere sig på dansk og heller ikke forstå. Jeg tror, det er det, der har været galt med at flytte herved, at det er meget i vejen, eller hvad skal man sige. Det skal man kunne. Hvis man skal flytte sådan på den måde der, med enkeltbillet og regner med at bla, bla, bla. Så skal man sgu kunne dansk. Ellers ender man helt dernede. Det tror jeg. Fordi sådan som jeg har forstået det, da vi kom her. De der pædagoger, der er. Jeg har forstået det på den måde, at de skal forstå den, de skal hjælpe, de skal forstå vedkommende helt. Hvad vedkommende har brug for, hvad der kræves og sådan noget. Og så ender det med, at det tager alt for lang tid med at hjælpe de personer. På grund af sproget. Så giver de bare op og bliver ligeglade. Og bare begynder at drikke. Bare flyde med strømmen. Og så er der flere, der har gjort det i mange år, hvor de så ellers endelig får hjælp. Jeg har hørt om en, hvor hun har fået lejlighed, og hun er så blevet vant til det miljø, hun er i nu, hvor hun er totalt ødelagt af druk og alt muligt, hvor hun ikke kan overkomme at komme tilbage til en normal tilværelse. Hvor hun ellers har fået lejlighed og sådan noget. Hvor hun, et par måneder efter også, mistede den lejlighed.“

(Kvinde, 59 år)

Der er mange elementer involveret på botilbud, og det er bekostelige indsatser for kommunen. En herbergsplads på Sundholm koster eksempelvis 49.823 kr. om måneden. Det er derfor både en stor økonomisk og menneskelig omkostning, at så stor en andel grønlandere får langvarige ophold på herberger i Danmark og ikke lykkes med at få fodfæste i retning af, hvad de kom til Danmark for at opnå. Eksempler på, hvilke systemiske barrierer der medvirker til dette forhold, findes eksempelvis i Retsikkerhedsloven og den sociale boliganvisning.

Ifølge den danske Retsikkerhedslovs §9 stk 7 om ophold på boformer har den oprindelige opholdskommune pligt til at yde hjælp efter lov om social service, når en person har fået ophold i en anden kommune. Dette betyder i praksis, at der sendes en regning til hjemkommunen, hvis en borger tager ophold på herberg i den anden by. Effekten af dette er blandet andet, at det er en udgift for kommunen at have borger på herberg i en anden by, og det modvirker social eksport. Dette forhold gælder dog ikke for Grønland, som er undtaget Retsikkerhedsloven. Derfor bliver der ikke sendt en regning for herbergsopholdet til den grønlandske kommune, når en tilflytter fra

Grønland tager ophold på et herberg i en dansk kommune, som det ville være tilfældet mellem to danske kommuner. Derved har de grønlandske kommuner ingen økonomisk udgift forbundet med dette, derimod tilfalder udgiften den danske kommune. Der er derved intet økonomisk incitament til, at der i Grønland tilbydes en forbyggende indsats for, at grønlandske borgere flytter til Danmark og direkte på herberg.

For at hjælpe hjemløse borgere ud af hjemløshed har kommunerne mulighed for at tilbyde boliger via den sociale boliganvisning. Der er dog en række kriterier forbundet med denne anvisning, som er barrierer for, at de grønlandske tilflyttere kan benytte sig af denne ordning.

For at få anvist en bolig skal dit boligproblem være opstået under ophold i København, og ikke fordi du er flyttet til København uden udsigt til en varig bolig. Dette indebærer, at de grønlændere, der flytter direkte på herberg efter ankomsten til Danmark, ikke kan benytte sig af ordningen. Et andet kriterie er *tilknytningskravet*. Selv om det er den kommune, grønlændere registreres i, der bliver handlekommune i Danmark, samt at grønlandske kommuner er undtaget Retsikkerhedsloven, og derfor ikke har en hjemkommune i Grønland, vil grønlandske borgere af boliganvisningen i en lang periode blive vurderet til at have større tilknytningskrav til Grønland end til den danske kommune, de opholder sig i.

Den instans, som skal forebygge, at folk tager ophold som hjemløse i andre kommuner, er derved sat ud af drift, ved at grønlandske kommuner er undtaget som hjemkommune,

samtidig med at den instans, der skal hjælpe hjemløse i bolig, også er sat ud af kraft pga. tilknytningen til Grønland. Dette medfører i praksis, at en stor gruppe tilflyttere fra Grønland tager ophold på herberger i Danmark og aldrig kommer videre herfra.

„Det er sådan, hun spiser ikke først, det første hun tager, når hun vågner om morgenen, det er vodka. Ja, før morgenmad, vodka. Men sådan har hun jo ikke været. Hun har en velfungerende liv derhjemme. Hun har mand og børn og arbejde og en dejlig lejlighed. Jeg ved ikke lige, hvad der skete, så gik de fra hende, så flyttede hun her. Og jeg har ikke set hende i mange, mange år. Bare lige hilst på hende, når jeg er her. Men ikke rigtigt sådan været sammen med hende på den måde. Anede ikke, at det var så galt.“

(Kvinde, 59 år)

Også fagfolk er frustreret over de barrierer, der vanskeliggør arbejdet med at hjælpe målgruppen.

„Som socialrådgiver har jeg lavet adskillige boligindstillinger, men det er et fåtal af dem, der har været for grønlandske borgere, som ellers er min primære målgruppe. Grunden er, at de ikke har været i stand til at opfylde tilknytningskravet til en boligindstilling.

Jeg har derimod været med til at hjælpe adskillige ind på herberg i byen – og her flere år senere støder jeg stadig på dem, når jeg besøger stederne, idet der ikke er sket noget i forbindelse med deres boligsituation.

Stort set alle, jeg har haft kontakt til, har haft drømmen om egen lejlighed, men for manges vedkommende har det derimod været en kontinuerlig deroute. Hver gang jeg møder dem, ser de mere og mere slidte ud, og drømmen om et bedre liv svinder lidt mere ind for hver dag, der går. Der er ikke mange muligheder for at udvikle sig og forsøge at ændre på tingene, når man bor dør om dør med mennesker plaget af misbrug og udsathed i flere år.“

„Nogle af herbergene har en meget stor koncentration af folk med grønlandsk baggrund, hvilket kreerer en form for subkultur, hvilket heller ikke gør det lettere, hvis man gerne vil kunne klare sig bedre i det danske samfund. Jeg havde med en kvinde at gøre gennem nogle år, som dengang talte ganske godt dansk – forleden mødte jeg hende igen, og hendes danske var blevet virkelig dårligt i de mellemliggende år. Hun færdes stort set kun i det grønlandske miljø koncentreret omkring herberget.“

(Medarbejder hos Hjemløseenheden i København)

I flere tilfælde ender opholdet i miljøet med at have fatale konsekvenser.

„Mange bliver hængende. De får det ikke bedre af det, de får det værre. Siden 2012, jeg ved ikke, hvor mange der er døde af den ene eller den anden måde, altså, dvs. druk, selvmord. Jeg har haft tal på dem før, men det har jeg ikke i dag. Man får ikke hjælp her. De må klare det selv, men mange af dem går ned med druk og misbrug, den ene efter den anden. Så er det, man hører 'han er død, hun er død.'“

„Efter min mand og jeg, vi gik fra hinanden, der boede han ude på Sundholm. Desværre tog han sit eget liv der, og det har været hårdt. Jeg har været en af de heldige, vil jeg sige, men, omkostningerne har været høje. Altså, jeg har mistet min mand... jeg synes, det var en høj pris.“

(Kvinde, 58 år)

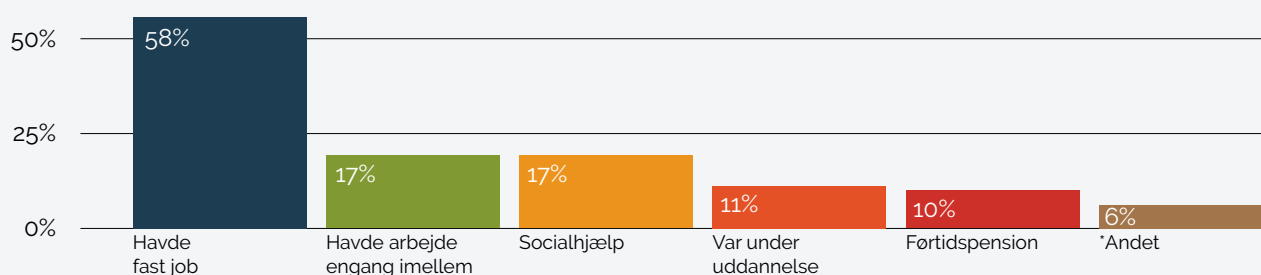
5.3 Arbejdssituationen

Informanter i Danmark angiver det at finde et arbejde i Danmark som et af vanskeligste forhold ved at være flyttet. Så hvordan forholder det sig for gruppen med at lykkes at komme i arbejde.

For at have et sammenligningsgrundlag med forsørgelse i Danmark er der i spørgeskemaet spurgt ind til forsørgelsesgrundlaget i Grønland inden afrejsen til Danmark.

Forsørgelsesgrundlag inden afrejse

Informanternes indtægtskilder da de var bosat i Grønland

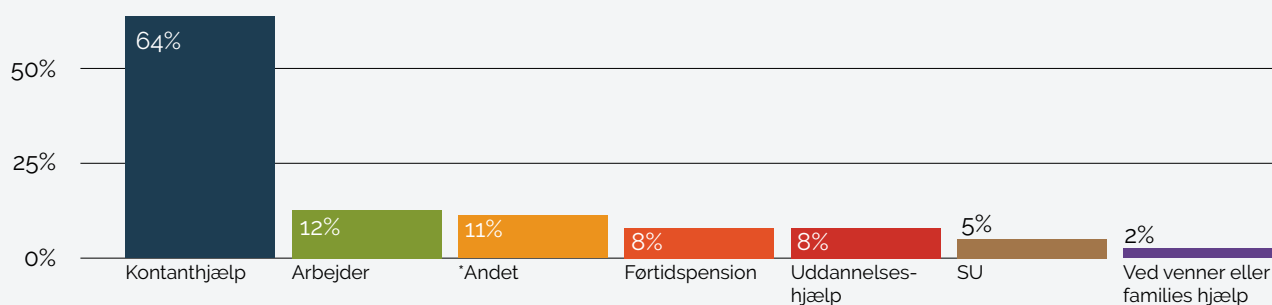
*Note til Andet. Besvarelser i denne kategori betegner indtægter som eksempelvis sort arbejde

Der er derved en langt større andel af dem, der er i arbejde, der vælger at rejse til Danmark, end dem på offentlige ydelser. Dette tyder på, at det kræver en del resurser at foretage rejsen. Resurser, som de mest udsatte i det grønlandske samfund har sværere ved at mobilisere end dem, der har foden indenfor på arbejdsmarkedet.

At det er gruppen på arbejdsmarkedet, der rejser, er interessant i forhold at 64% af informanterne er arbejdsløse, efter de er kommet til Danmark.

Nuværende forsørgelsesgrundlag

Indkomstgrundlag for informanterne i Danmark

*Note til Andet. Besvarelser i denne kategori betegner indtægter som eksempelvis at samle pant eller sælge Hus-forbi.

Det vil sige, at en gruppe, der har haft arbejde i Grønland, bliver arbejdsløse i Danmark. Derved mister både Grønland og Danmark en arbejdsstyrke. I Grønland ved at folk i arbejde forlader landet, og i Danmark ved, at det ikke lykkes at få en arbejdsparat gruppe i arbejde. I stedet kommer de på offentlige ydelser. Dette peger på en mislykket integration af gruppen, især da meget tyder på, at gruppen ønsker at komme i arbejde.

En stor barriere er slet ikke at kunne få foden ind på det danske arbejdsmarked, da kompetencerne fra arbejdsmarkedet i Grønland ofte ikke er efterspurgt i Danmark. Som beskrevet er uddannelsesniveaue i Grønland lavt, og mange af informanterne er ufaglærte, som der ikke er mange jobs af i den danske sektor.

Et eksempel på ikke at kunne bruge sine kompetencer i Danmark er dette par, der er flyttet til Danmark i forbindelse med behandling af kvindens sygdom. Manden er nu arbejdsløs.

R: Han har været ude at sejle i seksogtyve år med forskellige skibe.

I: Hvad kunne han så få af arbejde her?

R: Pyh... han går til aktivering og går til praktik.

I: Er han glad nok for det, eller savner han sit arbejde?

R: Selvfølgelig savner han sit arbejde. Fordi, vi mangler netværk her i København. Vi er meget, meget ensomme til hverdag.

I: Ja. Det kan jeg godt forstå.

R: Hvis der var nogen, der kunne passe på mig rigtigt, så kunne han ellers tage til Grønland og arbejde og tjene mange, mange penge på det.

I: Men han kan ikke lide at tage væk fra dig?

R: Nej. Han er bange for det.

(Kvinde, 58 år)

Men der er også andre forhold i spil som underliggende faktorer for en mislykket integration på arbejdsmarkedet. En del mister modet i det udviklede danske system, der er så anderledes end i Grønland, hvor du i det danske system som arbejdssøgende skal igennem diverse former for aktivering.

„Vi gider ikke praktik i 3 måneder.“

(Mand 17 år, uddannet tømrer)

Gruppen, der medvirker i denne undersøgelse, går for størstedelens vedkommende fra at have været i arbejde til at være på kontanthjælp og spænder vidt fra at klare sig nogenlunde på kontanthjælp til at falde fuldstændigt igennem, uden at blive opfanget af det danske system.

Som eksempelvis denne mand fra undersøgelsen. Han er 24 år og kom til Danmark for syv år siden i forbindelse med at være blevet far, hvor kæresten var i Danmark. Efter syv år i Danmark overnatter han forsat på gaden og herberg. Han har ingen indtægt og overlever ved at samle pant. På trods af, at han kun var 17 år, da han kom til Danmark, og nu har tre børn, er der ikke lykket sig at give ham en kommunal indsats med tag over hovedet eller et forsørgelsesgrundlag. I Grønland havde han fast arbejde, i Danmark er er faldet helt igennem alle sikkerhedsnet.

6. Fremtidsperspektiv

6.1 Tanker om at være flyttet

Hvad siger informanterne selv, om hvad der er der går galt?

„Det, jeg tror, der sker, sådan som jeg har oplevet det på min egen krop, ik? Hvis jeg drak, så tror jeg også, jeg ville ende som dem hurtigt. Fordi det er hårdt at prøve at flytte herved. Fordi, jeg har ikke haft noget tanke om overhovedet, at det ville være så hårdt. Jeg troede, at henede, når man kommer hened, vi er jo i vores dåbsattest, der står jo, at vi er danske statsborgere. Så tror jeg, når vi flytter hened, at de vil tage vare på os, som de gør derhjemme. At vi ville blive behandlet som ligemand her. Men, det jeg mærker, det gør vi ikke.

Og det er hårdt. Alt det der med at prøve at få hjælp og prøve at få et sted at bo, det er meget hårdt, hvis man ikke kan dansk. Hvis man ikke kan ordentligt dansk, så kan man hurtigt komme helt derned og blive ligeglad. Og der er mange af dem, der bare har gjort sådan. Kan jeg se. Ja, de mister deres drømme i systemet, fordi det er så hårdt for dem at flytte.

Man skal først planlægge det. Man skal ikke bare rejse og forvente, at man bliver hjulpet. Man skal selv, kunne selv snakke. Og forstå, ik? Hvis man ikke er så god til dansk og ikke har noget indskud til lejlighed, så skal man lade være. Fordi det er rigtigt hårdt.“

(Kvinde, 59 år)

6.2 Hvem vil tilbage til Grønland?

„Man bestemmer ikke selv, hvor man vil fødes henne, men man bestemmer selv, hvor man vil bo.“

(Kvinde, 60 år)

75% angiver, at de ikke ønsker sig tilbage til Grønland. 17% vil gerne rejse tilbage, og 8% har undladt at svare. Datasættet på dem, der ønsker at rejse tilbage Grønland, er derved lille, men hvis man alligevel skal pege på tendenser og karakteristik af dem, der ønsker at rejse tilbage, kan følgende fremhæves:

Aldersmæssigt er der flest i alderen 41–45 år med en kønsmæssig overvægt at kvinder. 20% af dem, der ønsker at rejse tilbage, har været i Danmark mellem 6 og 10 år. 71% er på offentlige ydelser (57% kontanthjælp, 14% førtidspension), hvilket skal ses i forhold til, at langt størstedelen (79%) var i arbejde, da de boede i Grønland.

6.3 Hvem vil blive i Danmark?

På trods af at en så stor del af gruppen ikke har opnået det i Danmark, som de rejste for, og at det for en stor del er indbefattet af et liv som socialt udsat i Danmark, ønsker 75% at blive i Danmark.

I: Hvad med jeres fremtid? Hvordan ser den ud?

R: Det ved jeg ikke, Jeg ved ikke, hvad vi skal gøre, altså. Vi er bare endt her, og hjemløse. Men jeg håber på det bedste. Fordi, vi drikker ikke alkohol, og vi har hinanden. Det er det vigtige, tror jeg. At man støtter hinanden i de svære tider, ik? Og søger alt den hjælp, man kan få. Det tror jeg. At det er den eneste vej, der er ikke anden vej.

I: Så I vil blive?

R: Ja. Vi har jo ikke noget at komme hjem til. Det er meget svært at få lejlighed i Nuuk, der er venteliste på tyve år måske.

I: Hvis I havde et sted at bo, ville I så flytte tilbage?

R: Hvis vi havde et sted, så flyttede vi tilbage. Nej, det tror jeg ikke. Fordi vi er kommet op i årene. Og klimaet deroppe... det kan vi rigtigt, vores kroppe kan ikke rigtigt klare det, fordi vi er førtidspensioner pga. dårlig ryg og sådan noget. Ja. Og det kan mærkes når... Det var fint nok, da vi var yngre og sådan noget, dengang kan vi klare alt det der her, men da vi bliver ældre, mere over halvtreds. Der begynder det at komme. Ja, det positive, ved at vi er flyttet herved, det er vores krop har det bedre, fordi det er lunere her. Ja. Klø på. Det er det eneste, vi kan jo ikke gøre andet end det. Og støtte hinanden, og så håbe på det bedste.

(Kvinde, 59 år)

Det er selvfølgelig ikke for alle, at drømmen om livet i Danmark ender i en så markant udsathed. Men overordnet er det gennemgående, at tilværelsen i Danmark for gruppen i denne undersøgelse er sværere, end de havde forestillet sig.

7. Konklusion

Denne undersøgelse har fulgt vejen fra beslutningen om at forlade Grønland – og videre til mødet med Danmark og tilværelsen der.

Push og pull-faktoren skaber forudsætningen for, at migrationen finder sted. Derved har push-faktorer stor betydning som årsager til, at folk vælger at rejse. Resultaterne i denne undersøgelse peger på en række forhold, som udgør en stor push-effekt i Grønland, og peger dermed også på, hvor det kan have virkning at lave en indsats, der kan have effekt på udvandringen.

Som nævnt i indledningen har omfanget af flytninger til og fra Grønland stor betydning på befolkningssammensætningen pga. af befolkningens størrelse. Dette gælder for hele befolkningen, også den sårbare del, der i lige så høj grad er behov for som arbejdskraft. Men som vist i undersøgelsen kræver det, at deres levevilkår bliver mere stabile, samt at deres boligforhold, helbredsmæssige forhold og forsørgelsesgrundlag gør det muligt for dem at fastholde et arbejde eller uddanne sig.

I forhold til hvor migrationsprocessen går galt, kan der ud fra resultaterne i denne undersøgelse fremhæves følgende, som de mest afgørende grunde:

- Manglende viden om danske forhold/manglende forberedelse på vilkårene i Danmark
- Mødet med Danmark/indgang til samfundet via udsatte miljøer

Det danske samfund har ansvar for, at borgere, der er født som danske statsborgere, ikke bliver mødt af systemiske barrierer, men får hjælp på lige fod som alle andre. Indgangen til det danske samfund og den første tid til Danmark er af afgørende betydning for, om migrationen ender som en succes eller en fiasko. NGO'er og kommuner har i mange år løftet opgaven så godt de kan, men det kan ikke stå alene.

Der er for nuværende en situation, hvor manglende sammenhængskraft på socialområdet i Rigsfællesskabet betyder, at sårbare borgere må kalkulere med, om der er størst chance på en kold trappeopgang i Nuuk eller på et herberg i København, hvor risikoen for at dø af druk er lige så store, som de er af at dø af kulde som hjemløs i Grønland.

Denne undersøgelse understreger nødvendigheden af en fælles socialpolitik for Rigsfællesskabet. På trods af, eller måske netop på grund af de adskilte danske og grønlandske ansvarsområder, er det afgørende, at der sættes fælles målsætninger for at undgå den nuværende problematik, hvor migrationsstrømning forårsager en fødekæde til udsathed. Som beskrevet i denne undersøgelse ønsker 75% af de medvirkende i undersøgelsen at blive i Danmark. Modtagelsen af, og samarbejdet omkring grønlandske migranter skal derfor omtænkes, så den sigter mod integration fremfor eksklusion og fremmedgørelse, som har både store økonomiske og menneskelige omkostninger.

Denne undersøgelse peger på flere tidlige indikatorer for, hvem og hvor der er risiko for at falde igennem samfundets sikkerhedsnet. Ved at sætte ind disse steder er der chance for at forbygge og give folk en bedre chance i livet til at indgå i samfundet fremfor at falde udenfor. Udover den overordnede anbefaling om en fælles socialpolitik for Rigsfællesskabet følger her en række konkrete anbefalinger til Grønland og Danmark.

AUCK
I LOST
The Game

8. Anbefalinger

8.1 Anbefalinger til tiltag i Grønland

Tilbyd i højere grad de sårbare uddannelse/opkvalificering

Under halvdelen af informanterne i Grønland har en uddannelse ud over folkeskolen. 0% er i gang med en uddannelse. Som beskrevet er det ikke nemt at passe skolegang eller arbejde, hvis man har en meget ustabil boligsituation. I forhold til det nuværende system med Majoriaq peger resultaterne i denne undersøgelse på, at der er noget, der ikke lykkes i forhold til at nå denne målgruppe, når en så høj andel som halvdelen fortsat har folkeskole som den eneste skolegang, og kun 10% har været videre til Majoriaq.

Det set i forhold til, at kun 11% er i fast arbejde, giver et stort potentiale for at satse på at forbedre uddannelsesniveaut, der på sigt giver en større chance for at komme i arbejde. Det anbefales derfor at lave et uddannelsesstilbud til eksempelvis færdiggørelse af folkeskole, der udformes til at imødekomme de udsatte borgers livssituation, så det er realistisk for dem at opnå succes. Konkret evt. som et særligt opmærksomhedspunkt hos Majoriaq med fokus på en mere brobyggende og opsøgende del i forhold til de mere sårbare borgere.

Fokus på anbragte børn som risikogruppe

De af informanterne, der som børn har været anbragt, er en af de grupper, der klarer sig dårligst på parametrene i denne undersøgelse. De er blevet anbragt for at give dem en bedre tilværelse, men ender i alt for mange tilfælde med at have en dårlig chance i livet, når de bliver sluppet som 18-årige.

Gennemgående for dem er, at deres netværk ofte er meget snævert, og de mangler kompetencer for at klare sig. For at forbygge en udsathed som voksen, er de en målgruppe, det i høj grad kan betale sig at have fokus på. Der anbefales derfor en højere grad af efterværn med fokus på de praktiske redskaber, de har brug for på egen hånd. Redskaber, der fokuserer på et bæredygtigt voksenliv, eksempelvis økonomisk rådgivning til at forbygge udsættelser fra bolig og fokus på at hjælpe dem i uddannelse og arbejde fremfor på socialhjælp.

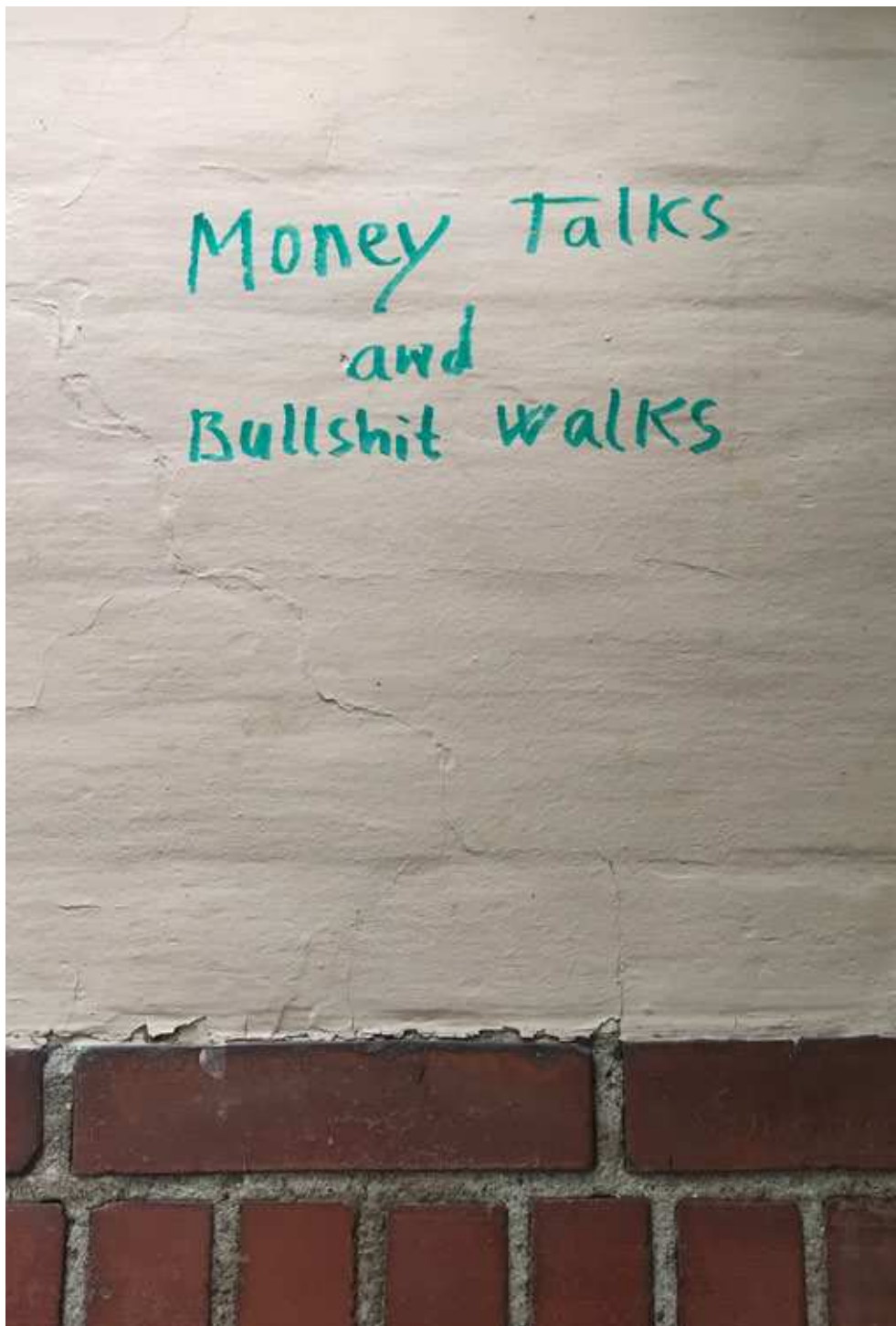
Oprustning af indsatsen for arbejdet med udsatte borgere

Udsatte borgere har en særlig adfærd, hvilket er noget af det, der gør dem udsatte. For at løse deres problematikker kræver det ofte, at systemet møder borgeren i højere grad, fremfor at forvente at borgeren kan indgå på systemets præmisser. Der anbefales derfor at øge forekomsten af opsøgende arbejde blandt borgerne.

Det kræver dog rigtig mange kompetencer at opnå succes med arbejde på gadeplan. Det anbefales derfor, at der laves en aftale med udveksling og praktik blandt danske og grønlandske socialarbejdere på kommunalt plan til sidemandsoplæring i gadeplansarbejde. Herunder anbefales det også at lave en officiel og mere detaljeret målgruppeinddeling af udsatte, der skal sikre en bedre niveaudelt indsats. Det anbefales også, at der herigennem arbejdes med diskursen om udsathed, eksempelvis at det italesættes at afstigmatisere gruppen som selvforskyldte i deres situation.

Netværk af aktører

Flere aktører arbejder på at gøre en forskel for at forbedre livsvilkårene for udsatte, men der er et stort fravær af internt samarbejde, både blandt de private og kommunale aktører. Et bedre samarbejde kommer både borgerne og aktørerne til gavn.

Under dataindsamlingen til denne undersøgelse var der eksempelvis ikke et samarbejde mellem herberget og de opsøgende medarbejdere. Ligesom flere aktører havde maduddeling samme dag fremfor at koordinere forskellige ugedage. Det anbefales derfor, at der laves et netværk af aktører på udsatteområdet, som sikrer erfaringsudveksling og bedre koordinering. Evt. efter den københavnske model, „samarbejdsforum,“ hvor netværk af alle, der arbejder med udsatte grønlændere i København, mødes på både lederplan og fagfolksniveau kvartalsvis med kommunen som tovholder. Dette sikrer samarbejde på både brugerniveau og politisk niveau.

Oplysning

Der er gennem tiden gjort flere forsøg på at oplyse bedre om forholdene i Danmark for at modvirke uplanlagte rejser. Den manglende forberedelse både praktisk og psykisk for, hvad der venter i Danmark, er så altgørende for, hvordan mange klarer sig, at det er nødvendigt at gøre endnu et forsøg på at ændre den nuværende opfattelse, der fortsat er iblandt befolkningen i Grønland om muligheder især for bolig og arbejde i Danmark.

De tidlige forsøg, der er gjort på oplysning, har været at lave information, som borgere selv skal opsøge. Det anbefales derfor at lave en bredere oplysning, som kommer ud til befolkningen, hvor de ikke kan undgå den, fremfor en viden de selv skal opsøge.

8.2 Anbefalinger til tiltag i Danmark

En national kortlægning

Kortlæg omfanget af udsatte grønlændere i Danmark. Formålet er at få et overblik over gruppens størrelse samt en analyse af gruppens sammensætning. Der findes ikke et opdateret tal på gruppens størrelse, men de tal, der findes, viser en overrepræsentation. Bl.a. viser en rapport fra SFI, at andelen af hjemløse blandt grønlændere er næsten 50 gange så stor som blandt danskere (SFI 2015). Også VIVES to seneste hjemløsetællinger i Danmark viser en overrepræsentation af grønlændere (VIVE 2017 & 2019).

Der er brug for aktuelle og brugbare kvantitative data om, hvor mange grønlændere der lever som udsatte i Danmark – dette er et nødvendigt vidensgrundlag for en social indsats, der kan rumme og imødekomme målgruppens behov. Det er i talrige rapporter og undersøgelser af området blevet påvist, at udsatte grønlændere adskiller sig fra andre socialt udsatte borgere i Danmark. Hvis spiralen skal vendes, og indsatsen skal kunne tilpasses, er der brug for en national kortlægning om forhold som aldersfordeling, kønsfordeling, fordeling i typer af misbrug, overnatningsforhold og økonomi.

Analyse af systemiske barrierer

En analyse af, hvilke systemiske barrierer der hindrer grønlandske borgeres adgang til – på lige fod med andre borgere at modtage velfærdsydelser i Danmark. Som beskrevet, er mødet og den første tid i Danmark et afgørende element for graden af udsathed blandt grønlandske borgere i Danmark. Det anbefales derfor, at der fortages en analyse af konkrete forhold som lovgivning, IT-systemer, kommunale procedurer o.lign., hvor grønlandske borgere i praksis kommer i klemme mellem grønlandske og danske ansvarsområder. Konkret anbefales det, at der skaffes finansiering til et udviklingsprojekt, hvor de fem projektkommuner, der medvirkede under Strategien for Udsatte Grønlændere⁵, tildeles resurser til at beskrive problematikkerne, afprøve løsninger og sikre implementering hos frontmedarbejdere hos rette myndigheder. Eksempelvis personale i jobcentre og folkeregisteret og socialforvaltningen. Dette kan sikre, at kompleksiteten i grønlandske borgeres problemstillinger håndteres korrekt, hvilket på sigt kan forbygge en langvarig tilværelse som udsat.

Boligindsats

Det anbefales, at der ses på boligformer, der kan forhindre ophobningen af grønlandske tilflyttere på herberger i de store byer. Frem for miljøer, der er præget af udsathed og

⁵ I 2013 blev der nedsat en pulje på 13,1 mio. kr. til Strategien for Udsatte Grønlændere 2013–2016, hvor de fem kommuner, Esbjerg, København, Odense, Aalborg og Aarhus, deltog i samarbejde med private aktører med formål om at forbedre indsatsen for udsatte grønlændere i Danmark. Der eksisterer fortsat et samarbejde om problematikken blandt de medvirkende kommuner.

tilhørende problemstillinger, skal indgangen til det danske samfund være brobyggende til arbejdsmarked og uddannelsessteder. Halvdelen af informanterne har enten ikke fuldført folkeskole, eller har folkeskole som deres eneste afsluttede uddannelse.

Det peger på et stort uddannelsespotentialt hos målgruppen under de rette vilkår. Det anbefales derfor at samtænke gruppen af grønlandske studerende med den mere sårbare del af tilflytterne og etablere et socialt kollegie, hvor man prøver at opnå en synergieffekt ved at komme hurtigt ind i et studiemiljø fremfor et herbergsmiljø. På kollegiet skal de grønlandske studerende mod nedsat husleje fungere som rollemodeller og understøtte de grønlandske tilflytteres uddannelse, som eksempelvis færdiggørelse af folkeskolen. Hvis der ikke kan findes eksisterende bygninger til formålet, kan der ses på muligheder for studiecontainerboliger som CPH Village.

Beskæftigelsesindsats

Som beskrevet i denne undersøgelse, er der en majoritet af informanterne, der går fra at have været i arbejde til Grønland til at komme på offentlige ydelser i Danmark. Da mange også ønsker sig et arbejde, peger det på et potentialt for at hjælpe flere i arbejde. De har til gengæld ofte svært ved at navigere i det danske jobcentersystem, der er så anderledes end det grønlandske. Der opstår mange skuffelser over at have troet at have fået et job, når det viser sig at være en praktikplads.

Det anbefales, at der frem for et langvarigt forløb i jobcenterregi med eksempelvis omkostninger til mentorer, findes finansiering til en forsøgsordning, hvor arbejdspladser, der har jobgaranti, eksempelvis byggebranchen, får midler til at frigive medarbejdere til at lave en oplæring, hvor der tages hensyn til eksempelvis eventuelle sprogbarrierer. Dermed kan der arbejdes for en hurtigere adgang til arbejdsmarked uden en række frustrationer, der på sigt bliver barrierer og resulterer i langvarig arbejdsløshed.

9. Grønlandsk Resumé

Naalisagaq

Kalaallit Nunaanniit aqqusinermut

Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni nuttarneq pillugu misissuineq.

Misissuinerup siunertaraa, inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni nuttarnerisa ersarinnerusumik paasisaqarfiginerunis-saa.

Paasissutissat katersorneqartut spørgeskema atorlugu apersuinikkut, apeqqarissaar-nikkut, oqaloqatigiinnikkut kiisalu alaatsinaalluni takusatigut tunngaveqarput.

Inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut akornanni, Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut nuuttarnermi pingaarutilittut peqqutigineqartutut taaneqartut assi-giinngitsut misissuinermit oqaluttuarineqarput. Apersorneqartullu nuuttarnerminnut tunngavilersuutigisaat tassaakkajupput inuunerminni atukkatigut ajornartorsiutaasut assigiinngitsut taputartuunnerisa kingunerisaat. Annertunerpaamilli tassunga atatillugu taaneqarput ineqarnermut tunngasut, imminut pilersorsinnaanermut tunngasut kiisalu Kalaallit Nunaanni pisortanut attaveqarnerminni soriarsinnaajunnaartutut misigiler-simaneq.

Danmarkimulli nuunnissamut takorluukkat, neriuutinik assigiinngitsunik tunu-liaqutaqakkajupput, Danmarkimi pissutsit periarfissallu atuuttut tunngavigineqaratik. Pissutsilli assigiinngitsut peqqutaallutik, qallunaat nunaannut nutserneq inuiaqatigiin-nullu akulerunniarneq ajornartorsiutinik annertunerusunik pilersitsiviupput. Tassani pineqarput, Danmarkimut nuunnissamut piareersarsimannginneq, qallunaat nunaanni-lu inuiaqatigiinni inuttut atugassaritaasut pillugit nutsertut akornanni ilisimasakinneq. Assersuutigalugu, ikittuinnaat inissaminnik nassaareerlutik imaluunniit inuunermik nutaamik aallartitsinissamik isumalluutinik peqaratik nuussimapput. Taamaattoqartil-lugulu inuiaqatigiinni aaqqissuussaanermit eqqortumik ikiorneqarnissamut periarfis-saagaluit akimmiffeqalersarput. Taamaattoqartillugulu qallunaat nunaannut pitsaasumik nuussinnaasimagaluarneq ajornakusoortunngortarpoq, amerlasuullu inuunerminni atugaat aggerfimminniit ajornerungaartumik inissisimalersarpoq.

Misissuinerup tikkuuppaa naalagaaffeqatigiinnerup iluani ataatsimoorussamik socialpolitikeqarnissap qanoq pisariaqartiginera, kalaallillu nuuttartut eqqarsaatigalugit suleqatigiittoqartariaqarnerata pingaaruteqassusaa, taamaalillluni inuiaqatigiinnut pe-qqinnartumik akuulernissaq immikkoortinneqarnerminngaarnit tunaartarineqarluni. Misissuinermit pissutsit pingaarutillit assigiinngitsut tikkuarneqarput, kikkut atukkallu suut inuiaqatigiit akornanni isumannaatsumik inuunermit katataasinnaanerannut aar-lerinartutut oqaatigineqarsinnaasut; kiisalu Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ikiuutit aalajangersimasut suut ivertinneqartariaqarnerannik innersuussutigineqarput ullumik-kut pissutsiniit ilorrap tungaanut saatitsissutaasinnaasut.

Kalaallit Nunaanni suliniutissatut inassutigineqartut:

Inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut ullumikkumiit annertunerungaar-tumik ilinniarnissamik/ pikkorissarnissamik periarfissinneqarlik. Apersorneqartut affaat sinnerlugit meeqqat atuarfianniit allamik ilinniagaqarsimanngillat. 0 procentii

ilinniakkamik aallutsipput. Allaatigineqartutuut ilinniagaqarnerup suliffeqarnerulluun-
niit aalajaatsumik nakkutiginiissaa ajornakusoorpoq inissaqarniarnikkut annertuumik
ajornartorsiuteqaraanni. Ullumikkut Majoriaq tunaartaralugu aaqqissuussisimaneq,
misissuinerup uuma takutippaa, inunnut uani pineqartunut aaqqissuussap iluatsissi-
mannginnera, pineqartummi affaasa meeqqat atuarfiat kisiat atuarfigisimammasut,
10%-iinnaallu kisimik Majoriamut ingerlaqqissimallutik. Taakkunannga 11%-iinnaat
aalajangersimasumik suliffeqarlersimasut eqqarsaatigalugit ilinniartitaanerup anner-
tuumik pitsanngorsaavigineqartariaqarnera takutippaa, siunissarmi ungasinnerusiq
isigalugu ilinniakkat suliffeqalernissamut periarfissagissaarnerulersitsisut pisariaqar-
tinneqarmata. Taamaammat innersuussutigineqarpoq soorlu meeqqat atuarfiattut
ittumik ilinniakkamik periarfissaqartitsisoqalernissaa, inuttut atukkat eqqarsaatigalugit
tulluarsakkamik aaqqissuussaasumik, taamaalilluni iluatsinnissaq piviusorsiornerul-
luni. Soorlu aalajangersimasumik Majoriamit immikkut eqqummaariffigineqarluni
inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut pisariaqartitaannik naapitsinerusumik
iliuseqarnerusumillu aaqqissuussinikkut.

**Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut aallerinartorsiortutut
inissisimasinnaanerinik ukkatarinninneq.** Apersoneqartunit meeraanerminni an-
gerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut, taakkuukkajupput apersuinermi inuu-
nerissuunissamut pisariaqartinneqartutut tunngaviliisutut uuttuutitut atorneqartunit
ajornartorsiornersaasut. Inissinneqarsimapput inuunerminni atugarissaarnerunissaat
siunertaralugu, amerlavallaartulli 18-liillutik inuunermi atugarissaarnissamut periar-
fissanut artukkerneqangarlutik atugassaqartinneqarlutik iperarneqartartut. Taakkua
amerlasuutigit inoqatinut tunngavittut attaveqaataat annikitsuinnaapput, kiisalu nam-
mineersinnaanermut piginnaasaat annikitsuukkajullutik. Inersimasutut atugarliuteqar-
lutik inuuneqarnissaannut ilimanaateqartutut taaneqarsinnaasut taakku, annertuumik
ukkatarineqarnissaat imminut akilersinnaavoq. Taamaammat inassutigineqarpoq pi-
neqartut ullumikkornit annertunungaartumik ikiorneqarlutillu malinnaavigine-
qarnissaat, inuunermi namminiilernissaminnut atugassaminnik tulluuttumik sakkus-
saannik ikiorserneqarlutik. Sakkussat inersimasutut pitsaasumik inuuneqarnissamut
tunngaviliisussat pingaaruteqartut, soorlu aningaasaqarnikkut siunnersorneqarnikkut,
inissaaruteratarsinnaanermut pitsaaliuisussat kiisalu ilinniagaqarnissaannut suliffeqar-
nissaannullu ikiorneqarnissaat isumaginninnikkut ikiorsiissutitik periarfissaaninngarnit
ukkatarineqarnerullutik.

Inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasunut ikiuutitik sakkussiorneq.
Inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut immikkuullarissumik pissuseqarput,
taamaannerisalu ilaatigit sanngiinnerusutut inissisimalersippaat. Ajornartorsiutit
aaqqiiviginiaraanni aalajangersakkat aaqqissuussaasut innuttaasunut tulluarsagaasumik
naapertuunnissaat pisariaqakkajuppoq, aaqqissuussaaneqarput innuttaasunut piumasa-
qaateqartuarnaninngarnit. Taamaammat innuttaasut tikillugit suliniutit annertusar-
neqarnissaat innersuussutigineqarpoq. Taamaattorli aqqusinermi suliniutaasut iluat-
silluassappata annertuumik piginnaasaqarlunissaq pisariaqarpoq. Taamaammattaaq
qallunaat kalaallillu akunnerminni, isumaginninnikkut aqqusinermi sullissinissamut
kommunit pilersaarutaanni suleqatigiissumik paarlaaqatigiittarnissaat, sulinermilu
misilittaamissamik ilinniartitsinissamillu isumaqatigiissusiornissaat inassutigineqarpoq.
Ilutigalugu innersuussutigineqarpoq, maleruagassanik ersarinnerusumik inuiaqatigiinni
sanngiinnerusutut inissisimasut qanoq agguataarneqarsimaneramik ersarissaasunik
sanasoqarnissaa, taamaalilluni ikiuutit immikkuulutattut pitsaanagerusut pineqartunut
sulissutigineqarsinnaaqqullugit. Inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut, ernu-
manartumik inissisimanerisa assigiinngissusaat soorlu oqaasinngortinnissaat kiisalu

namminneq pisuussutigalugu inuttut atugaqarnerannik isuma allanngortinniarlugu suliniuteqartoqarnissaa ilutigaluguttaaq inassutigineqarpoq.

Aqutsisut attaveqatigiinnerat. Aqutsisut amerlasuut atukkanik pitsanngorsaaniarlutik arlalissuarnik suliniuteqarput, taamaattorli sumiiffinni ataasiakkaani suleqatigiittoqannginnera annertuvoq, namminersortutut sullisisuni kiisalu kommuunini aqutsisuni. Suleqatigiinneq pitsaanerusoq innuttaasunut aqutsisunullu angusaqarnerunermik kinguneqartitsissaaq. Misissuinermi uani, paasissutissanik katersinitsinni assersuutigalugu paasivarpur, angerlarsimaffeqanngitsut unnuisarfii, ornigullutillu innuttaasunik sullissisut akunneranni suleqatigiittoqanngitsut. Soorlu aqutsisut assigiinngitsut arlariit ullormi ataatsimi ataatsikkut nerisassanik agguaassisarput, sapaatip akunnerinut arlaleriarlutik ataqatigiissagaasinnaagaluartut. Taamaammat inassutigineqarpoq, innuttaasunut sanngiinnerusumik inissisimasunut sullissinermi aqutsisut suleqatigiissitaliornissaat, misilittakkanik kiisalu ataqatigiissagaanerusumik suliniuteqarnerup qulakkeerneqarnissaa anguniarlugu. Suleqatigiinnissami periarfissaasut taasariaqartut ilagaat, Københavnemi suleriesigineqartoq „samarbejdsforum“ (suleqatigiissut oqaloqatigiittarfittut katersuuffiat), Københavnimi kalaallit inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasunut sullissisuusut tamarmik naapittarfisaat, suleqatigiinni aqutsisuusut sulisullu ilinniarimasut qaammatit pingasukkaarlutik naapiffigisartagaat, tassani kommuni ataqatigiissaaorisoralugu ingerlasoq. Tamatuma qularnaarpaa, atuisut politikkikkullu akisussaasut akornanni suleqatigiinneq.

Paasissutissiineq. Ukiut ingerlanerini Danmarkimi pissutsit qanoq ittuunerinik paasissutissanik ersarinnerusumik siammarterisoqartarsimagaluarpoq pilersaarutaanngitsumik nutsertarnerup pakkersimaaneqarnissaa anguniarlugu. Kalaallit Nunaanni innuttaasut, Danmarkimi inuunermut, pingaartumik inissaqarniarnikkut suliffeqarniarnikkullu periarfissanik kukkusumik paasinninnerat suli ullumikkut atuuttoq allanngortinniarneqartariaqarpoq, pissutsinut upalungaarsarsimanani tarnikkullu atugassarititaasunut piareersarsimaneq aalajangiisuummat pingaarnerpaaq nutsermi qanoq atugassaqartitaasarnermut. Paasissutissatut suliarineqartarsimasut, innuttaasut namminneerlutik ujartugassaattut suliarineqartarsimapput. Taamaammat innersuussutigineqarpoq atituumik siammassissumillu innuttaasunut paasissutissaliortoqarnissaa, innuttaasunut ujartuinngikkaluartunulluunniit apuuttussanik.

Danmarkimi suliniutitut ivertitassatut innersuussutit.

Nuna tamakkerlugu kalaallit Danmarkimi innuttaasut akornanni sanngiinnerusutut inissisimasut qanoq amerlatiginerisa **qulaajarneqarnissaa**. Tamatumani siunertaavoq paasissallugu inuiaqatigiit akornanni ajornartorsiutip qanoq annertuginera kiisalu pineqartut pissutsimikkut qanoq aaqqissuussaasersut misissoqqissaarneqarnissaa. Ullumikkut kisitsinik paasissutissanik nutaanik peqartoqanngilaq, kisitsisilli allat takutippaat, inuiaqatigiit akornanni saanngiinnerusut inissisimasut akornanni kalaallit amerlanerusartut. Ilaatigut SFI-p nalunaarusiaata takutippaa kalaallit angerlarsimaffeqanngitsut 50-eriaammik amerlanerusartut qallunaat angerlarsimaffeqanngitsunut sanilliullugit (*Grønlangere i Danmark 2015 /Kalaallit Danmarkimiittut 2015*). Taamatuttaaq VIVE-ip angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerisa kingulliit marluk takutippaat, kalaallit angerlarsimaffeqanngitsut allanit sanilliullugit amerlanerusut (VIVI 207 & 2019). Pissutsinut atuuttunut kisitsinik eqqortunik paasissutissanik katersanik pisariaqartitsisoqarpoq, kalaallit danmarkimi inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut qanoq amerlatiginerannik paasissutissiisunik – tamanna ilisimasassatut tunngavittut pisariaqarpoq isumaginninnikkut suliniutinik ivertsitsinissamat pineqartut pisariaqartitaannik naa-

pitsissagaanni. Nalunaarusiarineqartarsimasorpassuit, ajornartorsiutillu pineqartup iluani misissuisimasarnerpassuit takutippaat kalaallit danmarkimi inuiaqatigiinni sann-giinnerusutut inissisimasut immikkuullarissuseqartut. Ileqqup tamatuma allanngortin-nissaanut, suliniutissatullu ivertinneqartussat pineqartunut naleqquttuussappata nuna tamakkerlugu pissutsit suussusaat qulaajarneqartariaqarput, soorlu ukiumikkut qanoq aggulussimatiginersut, suaassutsimikkut qanoq aggulussimatiginersut, atonerluinerit assigiinngitsut suunersut, unnuiffissanut periarfissat kiisalu aningaasaqarnikkut atuga-risaasut ilisimaneqartariaqarput.

Aaqqissuussaannikkut aporfusartut suussusaannik misissueqqissaarneq, tassani pi-neqarput kalaallit Danmarkimiittut, innuttaasut allat assigalugit atugarissaarnissamut ikiuutitik periarfissaannik aporfilersuisut. Allaatigineqartutut Danmarkimi nooqqaar-nermi atukkat aalajangiisuusorujussuusarput Danmarkimi piffissap sinnerani qanoq atu-gaqarumaarnermut. Taamaammat misissueqqisaartoqarnissaa innersuussutigineqarpoq qallunaat nunaanni inuiqatatiigiittut aaqqissuussaannerup akisussaaffeqarfii suut kalaallit aaqqissuussaannikkut akisussaaffeqarfiannut sanilliullugit suut akimmiffilersuisarneran-nik paasissutissanik ersarissunik tikkuussisunik, tassaasinnaaput inatsisinut tunngasut, IT-mut tunngasut kommunini periusaasartut assigisaallu. Aalajangersimaqqisaartumik inassuteqaat tassaavog, kommunini tallimaasuni aningaasaliissutitik pissarsisoqassasoq kalaallinut inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasunut iliuseqarnissamik pilersaarummut peqataallutik ineriartortitseqataasumillu suleqataanissamut atugassanik, tassungalu ilutigalugu pisortaqarfinni eqqortuni inuttaliisoqassasoq ajornartorsiutit suussusaannik ersarissaasussanik, aaqqiissutissatullu aalajangersakkanik misileraal-lutillu piviusunngortitsisussanik. Assersuutigalugu suliffissarsiuisarfinni, inuit allat-torsimaffianni kiisalu isumaginninnermi allattoqarfinni sulisunik. Taamaaliornikkut kalaallit akornanni ajornartorsiutaasut imaannaanngitsut eqqortumik pitsaasumillu sullinneqarnissaat qulakkeerneqassammat, taamaaliornikkutaaq kingusinnerusukkut qaangeruminaatsumik ajornartorsiuteqarnissaagaluq pitsaaliorneqassaaq.

Najugarniarnikkut iliuseqarneq. Inassutigineqarpoq angerlarsimaffeqariaatsit as-sigiinngitsunik aaqqissuussat pillugit misissuisoqassasoq, illoqarfinni angisuuni an-gerlarsimaffeqanngitsut unnuisarfiini kalaallit amerlasoorujussuannngortarnerannik pinngitsoortitsisinnaasunik. Qallunaat nunaannut nutsernermi, inuiaqatigiinni sann-giinnerusutut inissisimasofittut avatangiisillit qimallugit qallunaat nunaannut nutser-nermi isaariaq tassaasariaqarpoq suliffissarsiuisarfinnut ilinniarteqarfinnullu aqqummik pilersitsisoq. Apersorneqartut affaasa meeqqat atuarfiat naammassisimanngilaat ima-luunnit meeqqat atuarfiat kisiat atuarfigisimallugu. Pineqartut eqqortumik pitsaasumillu atugassaartitaagunik ilinniagaqalersinnaaneratt annertuumik piukkunnaateqarput. Taamaammat innersuussutigineqarpoq, eqqarsaatigeqqullugu kalaallit ilinniakkamik aallutsisut peqatigalugit kollegianik pilersitsisoqassanersoq, kalaallit inuiaqatigiinni sanngiinnerusutut inissisimasut nutserlaatt piaarnerusumik ilinniakkamik aallutseru-sulersinnaanerannik kinguneqarsinnaanersoq misilerarniarlugu. Kollegiani kalaallit ilinniagaqartut inigisamut akiliutaannik annikillisaaviginerisigut, kalaallinut inuiaqa-tigiinni sanngiinnerusutut inissisimasunut najugaqartiminnut atuagarsornikkut pitsaa-sumik maligassiullutillu ikiuisinnaassapput, soorlu meeqqat atuarfiata inaarnissaanut ikiuillutik. Inissianik pioreersunik nassaartoqarsinnaanngippat, ilinniartunut conatinerit atorlugit inissialiat, soorlu CPH Village assigalugit periarfissaq qiviarneqarsinnaavog.

Suliffissaqarniarnermut iliuseqarneq. Soorlu misissuinerup uuma takutikkaa, aper-sorneqartut amerlanerussuteqartut Kalaallit Nunaanni suliffeqarsimagaluarlutik Danmarkimut pigaangamik pisortanit ikiuutitik pisartagalersartut. Amerlasuullu su-

liffeqalernissaminnik kissaateqarnerisa takutippaa, amerlasuut sulilersinnissaannut ikiorneqarsinnaasut. Illuatungaaticulli amerlasuut annertuumik qallunaat nunaanni suliffissarsiuusarfinni periutsit aaqqissuussallu nalorsarfigisarpaat, kalaallit nunaannut sanilliullugit aaqqissuussaaneq allaanerujussuummat. Pakatsinerit amlersuut pisarput, sulinerimik misilinneqarnerit piffissamik aallajangersimasumik sivilissusillit sulilivinnertut paasineqakkajuttarmata. Innersuussutigineqarpoq suliffissarsiuussisarfinni sivilissumik sullinneqartarnerup, aningaasarpassuillu atorlugit soorlu siunnersortinik atorfinitsitsisarnerit qimallugit aningaasaliissutinik nassaartoqassasoq soorlu sanaartorfinni sulilivinnissamik qulakkeerinnissinnaasunik misileraallutik periarfissiisunik, oqaatsitsigut akunnattoorfusartut eqqarsaatigalgit aaqqissuussanik. Taamaaliornikkut suliffeqarfinnut sukkanerusumik attaveqaatit pilersinneqassapput suliffissaaleqinermilu ilungersuutaasartorpassuit pitsaaliorneqarlutik.

10. Litteratur

Atuagagdliutit/Grønlandsposten

1974 nr. 114 *Grønlænderne opfattes som gæstearbejdere*

1981 nr. 121 *Grønlænderne i Christiania solgt*

1981 nr. 121 *Protest fra Christianitter*

Bianco Schiermacher, Mille, 2018: *Drømmen Om et Bedre Liv i Danmark – En undersøgelse blandt unge grønlandere i Københavns Udsatemiljø*, Det Grønlandske Hus i København

Center for Kulturanalyse udarbejdet af Boeskov, Signe & Nanna Folk Olesen, 2006: *Små skridt – store forandringer*

Grønlands Statistik, 2020: *Befolkning*
(www.stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&sc=BE)

Institut for menneskerettigheder, 2015: *Ligebehandling af grønlandere i Danmark*

Rådet for Socialt Udsatte, 2016: *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*

Rådet for Socialt Udsatte, 2014: *I Grønland er jeg for dansk, og i Danmark er jeg „bare grønlander“*

SFI, 2015: *Grønlandere i Danmark. En registerbaseret kortlægning*

Socialministeriet, 2003: *Hvidbog om udsatte grønlandere*

Togeby, Lise, 2002: *Grønlandere i Danmark – en overset minoritet*, Aarhus Universitets Forlag

VIVE, 2017: *Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning*

VIVE, 2019: *Hjemløshed i Danmark 2019. National kortlægning*

Forsideillustration

Cheeky

Fotografier

Mille Schiermacher

Layout

Rama Studio

